Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 49 (14466) | 1977 оной февралиин 27, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

здын аймагай «Октябрьский» совхоздо хори гаран жэ һүнэй фермые даагшаар Долгор Батоцыреновна ренова хүдэлдэг. Тус фермын коллектив жэл бүри ай соогоо түрүү һуури эзэлжэ, социалис мүрысөөндэ шалгардаг. Байгша оной январь һара соо 587 нер һү һаажа, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Хүмэридөө эрхим амжалта туйладаг байһанайнгаа түЛенинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнаһан байна.

◆

Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденто суута механиза- Михаил Кузьмич Антонов Мухар-Шэбэрэй аймагай ира» колхоздо түрүү ажалаараа үнинэй мэдээжэ. уухэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн дэлэлэй мүрысөөндэ тракторна бригадын бригадир ожо, арбадахи табан жэлэй хоердохи жэлдэ дээшэгдэһэн уялгануудые абанхай.

◆

Дондок Батуевич Батуев Хяагтын аймагай «Погранич» совхоздо 33 жэлдэ механизатораар таһалгаряагүй лэнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг звено арбадахи табан эйн түрүүшын жэлдэ 6500 центнер үбһэ бэлдэһэн . Ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө Дондок Батуевич Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудаар шагнагдаһан юм.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ИЛАЛТА

Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулгын комбинадай коллектив Агуухэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойдо зорюулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, эршэтэй шамгаар хүдэлжэ байна. Цехүүдэй, мастерска участогуудай бригаданууудай коллективүүд дундаа социалис мүрысөөнэй договор баталанхай.

Һара бүри социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоно. Һаяшаг январь һарын мүрысөөнэй дүн гаргажа үзэхэдэ, мебельнэ 2-дохи цехэй коллектив бэшэнэй дундаһаа шалгарба. Тус коллектив январь һарын даабариһаа гадуур 2 мянган түхэригэй мебель бүтээн гаргаа. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээн гаргаа. Эдэнэй дунда ажалай журам эбдэдэг, даабариа дүүргэдэггүй хүдэлмэришэд үгы юм. Энэ коллектив социалис мүрысөөндэ илажа, комбинадай дирекциин, партийна болон профсоюзай организацинуудай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаба.

А. КИСЕЛЕВА,
БМДК-гай инженер-экономист.

ШАНАРАЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭБЭ

Мухар-Шэбэрэй тоһо-сырэй заводой коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйладаг болоо. Эндэхи хүдэлмэришэдэй оролдолгын ашаар «Любительская» гэжэ тоһондо үнгэрэгшэ жэл Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгогдоһон байгаа.

Түрүүшынгээ энэ илалтаар урмашаһан заводой ажалшад үшөө һайнаар хүдэлжэ, арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ һэн. Энэ тэмсэлынь баһал һайн дүнгүүдтэй байба. Энэ заводто хэгдэдэг «Костромской» сыртэ Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгохо гэһэн шиидхэбэри тусхай комисси һаяхан абаба.

Предприятиин коллектив Агуухэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, урид абаһан уялгануудаа шэнэлһэн байна. 1977 ондо продукци худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ, заводтоо үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы тоһоной 33 процентые, мүн сырэй 50 процентые Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр гаргаха гэжэ заводой хүдэлмэришэд шиидэбэ. Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула тэдэнэр мүнөө бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, үдэр бүриин даабарие үлүүлэн дүүргэнэ.

Манай корр.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭТЭ ДОЛГИН

Хамтынгаа баялиг арьбадхаха хэрэгтэ өөһэдынгөө ямар туһа нэмэри оруулха, Агуухэ Октябриин ойн һайндэрые ажалай ямар бэлэгтэйгээр угтаха байһанаа «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд бодомжолжо үзөө. Үйлэдбэриин 24 түрүүшүүл «Үдэр бүхэндэ эрхим шанартайгаар хүдэлхэ» гэһэн уряа соносхоод, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

Токарь - карусельщигүүд Виктор Перфильевич Холмогоров, Александр Павлович Кабезский, электро-гагнууршан Илья Федорович Загвозкин, токарь Геннадий Петрович Ухов болон өөрынгөө тамгаар продукцияа тушаадаг бусад хүдэлмэришэд иимэ хандалга-уряа соносхоо. Тэдэнэр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эрхим шанартай продукци бүтээхын түлөө мүрысэнэ.

Мүрысөө үүсхэһэн эдэ түрүүшүүл байгша ондо хубиингаа түсэбые Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ гэжэ хараалба. Тэдэнэр абаһан энэ уялгаяа дүүргэхын тула ажалайнгаа эмхидхэл һайжаруулха, үдэр бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ юм.

Электромеханическа цехэй хүдэлмэришэн Галина Алексеевна Галушевская ойн хүндэлэлэй энэ социалис мүрысөөндэ шэнэ үүсхэл гаргаба. Тэрэ 1977 оной түрүүшын кварталай түсэбые профсоюзуудай XVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор, табан жэлэйнгээ түсэбые В. И. Ленинэй түрэһэнһөө хойшо гүйсэхэ 110 жэлэй ой болотор дүүргэхэ уялга абаа. Слесарь Михаил Данилович Болсохоев энэ үүсхэлыень эгээл түрүүлэн дэмжээд, табан жэлэй хубиингаа түсэбые болзорһоонь 7—8 һараар уридшалан дүүргэхэ байһанаа мэдүүлбэ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэл завод дотор үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна. Заводой партком, завком шэнэ үүсхэл дэмжээд, түрүүшүүлэй жэшээгээр бусад хүдэлмэришэдөө ажаллахыень уряалаа. Партиин Советскэ райком заводой түрүүшүүлэй үүсхэлые һайшаажа, тэдэнэй жэшээгээр бусад предприятинуудта иимэ мүрысөө дэлгэрүүлхыень дурадхаба.

Заводой хүдэлмэришэд түрүүшүүлэй үүсхэлые дэмжээд, социалис мүрысөөнэй дэлисэ үргэдхэжэ байна. Тэдэнэй Агуухэ Октябриин ойдо ажалай бэлэг барихаар ажаллажа эхилһые январь һарын үрэ дүнгүүд элирүүлнэ. Заводой коллектив арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын һарын даабарие бүхы дээрэнь үлүүлэн дүүргээ. Недондо жэлэй январь һарынхиһаа 8 процентээр ехэ продукци худалдагдаа, 15.8 процентээр олон электродвигатель бүтээгдөө.

Кран бүтээлгын, инструментальна, электро-механическа цехүүдэй коллективүүд, Л. Г. Крячмер, Е. А. Френкель, Ю. Д. Кияк, А. Л. Яковлев, В. С. Гущин, А. И. Василевскиин даадаг мастерска участогуудай хүдэлмэришэд нёдондо жэлдэ туйлаһан амжалтаяа арьбадхана. Эдэ коллективүүд жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, һайн шачартай продукци бүтээхэ социалис уялга абаад, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай.

Виктор Сергеевич Гущинай хүтэлбэрилдэг токарна участогай хүдэлмэришэд ажалай нормо-часаар хараалагдаһан жэлэй даабарие Агуухэ Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ гэһэн мүрысөө мастерска участогуудай хоорондо дэлгэрүүлбэ.

Инженер Василий Дугаржапович Раднаевай хүтэлбэрилдэг бригада недондо үнэтэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 4088 түхэригэй алмалта хэһэн юм. Нүгөөдэ инженер Борис Михайлович Мантыковай даадаг бригада шэрэм ба алюминиин шудхалаагай шанар һайжаруулха арга олгоһон байна. Энэнь 15 мянган түхэригэй алмалта үгэһэн юм.

Заводой инженернүүд хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэхэ, тэдэндэ туһаламжа, дэмжэлгэ хүргэхэ гэжэ хараалаа. Үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые хамтын хүсөөр шиидхэхэ, энээнэй ашаар 400 мянган түхэригэй алмалта хэхэ, 60 тонно хара металл, 400 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха, 25 мянган түхэригэй ашаг олзо даабариһаа гадуур оруулха гэһэн уялга абаа.

С. АЮШЕЕВА.

Репортаж

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА—НАЙДАМТАЙ ТЕХНИКЭ

Энэ үглөөгүүр хэзээ хэзээнэйхиһээ хүйтөөр жабарлажа, Хэжэнгэ гол тээһээ сагаан мана татан тооһоржо байгаа һэн. Энэ үедэ совхозой заһабарилгын мастерскойн хорёо соо ороходомнай машина, тракторнууд хойно хойноһоо һубарилдан дулаан байраһаа гаража байба.

— МТМ-е даагшые хаанаһаа олохо гээшэбибди? — гэжэ тракторай хажууда байһан нэгэ залуу хүбүүнһээ асуубабди.

— Мастерскойе даагшамнай город курсда һураханаа ошонхой. Хинан шалгагша-инженер орондонь үлэнхэй. Тэрэ МТМ соо байха, — гээд нээлгэтэй байһан ехэ үүдэн тээшэ зааба.

Уданшьегүй мастерской сооһоо гэнжэтэ трактор хүнхинэһөөр гаража, түмэр решеткоор хореологдонхой талмай дээрэ жэрылгэн табиһан тракторнуудтай зэргэлээд байшаба.

— Энэ трактор мүнөө заһабарилгаһаа гаргагдаба. Бэлэн болоһонойнь һүүлдэ бүхы узелнуудынь тон наряар шалгагдажа туршагдаа. Хабарай тарилгын үедэ һаадгүйгөөр хүдэлхэ байха даа,—гэжэ хинагша-инженер Д-Н. Эрдынеев хэлэнэ.

Энэ нүхэрнай наһаар залуушье һаа, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ болонхой мэргэжэлтэ гэжэ ойлгохоор байба. Мастерской соогуур ябаха зуурамнай тэрээндэ үбгэн, залуушье хүнүүд ерээд лэ юу хэхэ тухайгаа һурана, элдэб зүбшөөл заабари абана.

Энэ мастерской соонь дулаан, гэрэлтэй, һаруул. Хаа хаанагүй элдэб орео нарин оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүнхинэхэ, эндэ тэндэ түмэр түдэгэ наншахань сууряатажа, ажалай шэнэ үдэрэй эршэмтэй һайнаар эхилһые гэршэлнэ.

— Трактор, машина заһабарилха хүдэлмэримнай һяһала һайн ябана. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэ хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Бэшэгые зүбшэжэ үзөөд, манай механизаторнууд бүгэдэ нэгэн дуугаар һайшаажа, өөһэд өөһэдөө дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа юм, — гээд Д-Н. Эрдынеев хөөрэнэ.

Саашань хэдэн тоонуудые дурдажа, хэһэн ажалаа тобшохоноор харуулба. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталда эндэхид 24 трактор заһабарилха аад, тэрэнээ болзорһоо урид хуу бэлэн болгоод байгаа. Байгша оной нэгэдэхи кварталда бүхыдөө 24 трактор заһабарилха даабарияа мүнөө февраль һарада дүүргэхэ зорилготой.

Эндэ заһабарилга хэхэдэ хэрэгтэй бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд болон тусхай цехүүд хуу бии. Жэшээнь, токарна цех соо ороходомнай залуу хүбүүн багахан аад, тон наряар хэгдэхэ деталиие ехэл анхаралтайгаар тошылдожо байба. Энэмнай залуу коммунист Руслан Шульгин. Тэрэ үбэлдөө, техникэ заһабарилгын үедэ, токарь болоод хүдэлдэг, бэшэ тээнь «К-700» түхэлэй трактор жолоододог юм. Руслан токариин мэргэжэлдэ һураашьегүй һаа, энэ орео түхеэрэлгын оньһо өөрөө шудалжа, хоердохи мэргэжэлтэй болоһон байна.

— Ураһ гартай, ажалша бэрхэ хүбүүн даа. Ямаршье детальнуудые тошылдожорхихо. Энэл хүбүүнэйнгээ ашаар трактор, машинынгаа шүрэб шонхо, бэшэшье хуушарһан детальнуудые шэнэлжэ һэлгэнэбди, — гэжэ хажуудань байһан наһажаал тракторист магтана.

Мүн энэ совхоздо сеялкэ, плуг, культиватор болон хүрьһэ элдүүрилдэг бусад техникэ заһабарилха дулаан байра бариганхай юм. Иимэ байрада хоёр гурбан сеялкэ оруулжархёод, хүйтэнһөөшье айха юумэ үгы, яаралгүй, һайнаар шалгажа, тоһодожо, һэлгэхэ юумыень һэлгэжэ байхада тон һайн байна бшуу.

—Газаа заһабарилдаг байхада ехэ зүдэрүү агша һэн. Угайдхадаа дааража бээрэшэһэн гарнуудшни шүрэб шунхэ мушхажа шадахаяа болишохо. Тиигээд лэ дутуу ядуу заһабарилха ушаршье гарадаг һааб даа. Харин мүнөө одоол һайнаар заһаха аргатай болообди,—гэжэ үнинэй механизатор Алексей Минаевич Кривошеев хөөрэбэ.

Энэ хүдэлмэридэ Алексей Минаевич хүбүүдтэеэ хүдэлдэг юм. Тэдэнэр бүри февралиин эхеэр 22 сеялкэ, арбаад плуг болон культиваторнуудые бүтэн болгожо, жагсаалда табяа бэлэй.

— Запчастиин дуталдаагүй һаань, заһабарилгымнай хүдэлмэри бүри урагшатай ябаха һэн. Тиибэшье механизаторнуудай хабар хүдэлгэгдэхэ бүхы техникэеэ саг болзор соонь дүүргэхэ аргатай. Мүнөө тэдэнэр хабарай тарилгада—найдамтай техникэ гэһэн уряа доро ажаллажа байна. Бидэ заһабарилагдаһан тракторнуудаа хэдэн үдэрэй туршада элдэб ажалда ябуулнабди. Тарилгын үедэ найдамтай һайнаар хүдэлхынь тула тэрэнэй хамаг узелнуудые тон наринаар шалгажа үзэхэ хэрэгтэй болоно. Хэрбээ элдэб дутагдалнуудай элирүүлэгдээ һаань, тэрэ трактор дахин мастерскойдо оруулагдаха юм, — гэжэ совхозой ахамад инженер Цырен Хадаевич Цыбиков мэдүүлбэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд заһабарилга дээрэ ажалладаг хүнүүдэй һаадгүйгөөр хүдэлхын тула нилээд анхаралаа хандуулна гэжэ хэлэхэдэ болоно. Бригада болон цехүүдэй хоорондо социалис мүрысөө эмхидхэжэ, дүнгүүдынь һара бүхэндэ согсологдоно. Механизаторнуудые урмашуулха гурим хараалагданхай. Мастерскойн хорёо соо столово нээгдэнхэй. Мүн отделениһээ ябажа хүдэлдэг хүнүүдые абаашахэ, асарха тусхай автобус бии.

Совхозой механизаторнууд бүхы техникэеэ мартын 1 болотор заһабарилжа дүүргээд, хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар хэжэ, Агуухэ Октябриин 60 жэлэй ойе үндэр баян ургаса абажа угтаха зорилготой.

М. САНДАНОВ,
манай корр.
Хэжэнгын совхоз.

„ЗНАНИЕ“ БҮЛГЭМЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

«Знание» бүлгэмэй XIV республиканска тоосоото-һунгалтын конференци уржадэр Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрбэ. Тус бүлгэмэй правлениин тоосоото элидхэл президиумэй түрүүлэгшын орлогшо **М. П. Сергеев**, ревизионно комиссиин тоосоото элидхэл тус комиссиин түрүүлэгшэ **А. А. Вязинский** гэгшэд хэһэн байна.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ Буряадай филиалай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ **Т. М. Михайлов**, Железнодорожно районой эмхиин правлениин түрүүлэгшэ **Д. Г. Ширабон**, Хориин аймагай Тээгдын дунда һургуулиин эхин эмхиин түрүүлэгшэ **И. Е. Афанасьева**, Бэшүүрэй аймагай эмхиин харюусалгата секретарь **С. Д. Дармаева**, Научно-педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин түрүүлэгшэ профессор **М. Н. Мангадаев**, физкультура болон спорт нэбтэрүүлхэ талаар научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ **В. Е. Гармаев**, Онохойн модоной комбинадай парткомой секретарь **Н. Т. Маслов**, Кабанскын аймагай эмхиин правлениин түрүүлэгшэ **И. К. Иванов**, Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын эхин эмхиин түрүүлэгшэ **В. И. Самсонов**, Прибайкалиин аймагай Ильинкын эхин эмхиин түрүүлэгшэ **Р. С. Мисюнас**, мүн КПСС-эй обкомой агитаци ба пропагандын таһагые даагша **М. М. Гаськов** гэгшэд хабаадалсаба.

Конференциин делегадууд зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба. «Знание» бүлгэмэй Буряадай республиканска эмхиин правлени шэнээр һунгагдаа. Республикын эмхиин президиумэй түрүүлэгшээр профессор **Д. Ш. Фролов**, президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор **М. П. Сергеев**, республиканска эмхиин харюусалгата секретаряар **Н. В. Золотарева** һунгагдаба.

Конференци дээрэ «Знание» бүлгэмэй РСФСР-эй VI съездэдэ, мүн тус бүлгэмэй бүхэсоюзна VII съездэдэ делегадууд һунгагдаһан байна.

Манай корр

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

ПРОГРАММА АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭГДЭЭ, «СОЮЗ-24» ОНГОСЫН ЭКИПАЖ ГАЗАРТАА БУСАБА

Космонавтнууд нүхэд Виктор Васильевич Горбатко, Юрий Николаевич Глазков «Союз-5» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ хэхэ хүдэлмэриингөө программа амжалтатайгаар дүүргээд, 1977 оной февралиин 25-да Газартаа бусажа ерэбэ.

«Союз-24» гэжэ транспортна онгосын буулгын аппарат Советскэ Союзай газар дээрэхи хараалагдаһан райондо, Аркалык хотоһоо зүүн-хойгуур 36 километртэ дорьбоогүй зөөлэнөөр буугаа.

Газарта бууһанай һүүлээр космонавтнуудай бэе, тэнхээ тамир һайн байгаа.

«Салют-5» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ хоёр экспедициин шэнжэлгэнүүдые хэхэ программа амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Дэлхэй шадархи замбуулинда космонавтнуудай хоёр экипажай хэһэн научна шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд арадай ажахын, эрдэм болон техникын аша туһада, замбуулинай шэнэ аппарадуудые бүтээхэ үедэ хэрэглэгдэхэ юм.

«Салют-5» станци автомадай туһаламжаар жолоодогдон ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

БАЯРТАЙ ХАЛУУНААР УГТАГДАА

КУСТАНАЙ. (ТАСС-ай корр.). Тургайска областиин Аркалыкска районой Титовой нэрэмжэтэ совхозой газар дээрэ бууһанайнь һүүлээр космонавтнууд Виктор Горбаткое, Юрий Глазковые Кустанайн аэродромдо бэдэрэлгын бүлэгэй вертоледой абаашахадань, боро хараан болоод байба.

...Замбуулиниие шэнжэлэгшэд эсэнгишье һаа, согтой сарюунууд, түрэл газар дайдада бусажа ерээд байһандаа баяртайнууд вертоледһоо гараба. Кустанайн шэнэ газар элдүүрилэн ашаглагшад эдэниие үнэн зүрхэнһөө халуунаар угтаа. Облтүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. А. Пономарев хүндэтэ айлшадаа халуунаар амаршалба. Виктор Горбаткодо, Юрий Глазковто хилээмэ-дабһа, сэсэгүүдые, «Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһанай түлөө» медальнуудые барюулаад. Кустанайн хүндэтэ гражданинуудай лентэнүүдые дала мүрэ дээгүүрнь нэмэрүүлэн зүүлгээ.

— Замбуулинһаа бусаһан Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые Казахстанай хүндэмүүшэ газар дайдын, тэрэнэй алдарта ажалшадай хамагһаа түрүүлэн угтадаг ушар гурим заншал болонхой. Хүндэтэ ханинар, таанартаа үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб!—гэжэ В. Горбатко хэлэбэ.

УЛААН ТУГ НИИСЛЭЛ ХОТОДО БАРЮУЛАГДАА

Москвагайхид арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые арадай ажахын бүхы һалбаринуудта габшагай ажалаар тэмдэглээ. Промышленна предприятинуудай ба эмхинүүдэй коллективүүд тон шухала түхэлэй олонхи продукци худалдаха ба бүтээн гаргаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, декабриин 27-до дүүргэһэн юм. Барилгашад, научна эмхи зургаануудай, транспортын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэд даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

Москвагайхидай туйлалтанууд үндэрөөр сэгнэгдээ: 1976 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр ниислэл хотодо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг олгогдоо. Ниислэл хотын партийна, Соведүүдэй, профсоюзна ба комсомолой эдэбхитэдэй баярай суглаан Москвада энэ үндэр дээдэ шагнал барюулалгада зорюулагдажа, ажалшадай коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадалтатайгаар февралиин 25-да «Октябрь» гэжэ киноконцертнэ зал дотор болобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. К. Байбаков сугларагшадай альга ташалган доро Улаан туг барюулаад, партиин XXV съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтээ ажалай шэнэ амжалтануудые туйлахыень москвагайхидта хүсөө.

Москвагайхидай ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө, ниислэл хото, тэрэнэй хүн зон тушаа парти, правительствын гаргадаг анхарал оролдолгын түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада үгэ хэлэгшэд халуун баясхалан хүргэбэ.

Ажалша Москва хүдэлмэриингөө ашаг үрэ ба шанарые улам дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр 1977 оной, бүхы табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй, Агуухэ Октябриин 60 жэлэй ойе шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ гэжэ суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедые, Советскэ правительствые найдуулна.

ЗАПОВЕДНИГҮҮД— АРАДАЙ БАЯЛИГ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй Байгаали сахин хамгаалха саг үргэлжын комиссинуудай хамтын заседани февралиин 25-да Кремль дотор болобо. Арадай шухалын шухала баялиг бологшо гүрэнэй заповеднигүүдые, заказнигууд ба байгаалиин дурасхаалта газарнуудые сахин хамгаалха тухай хуулиин хэр дүүргэгдэжэ байһан хэлсэгдээ.

Байгаали шэнжэлхэ түбүүд бологшо гүрэнэй заповеднигүүдэй ба заказнигуудай удха шанарай улам ехэ боложо байһан тухайда элидхэлнүүд ба депутадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ. Тэндэ хэгдэһэн шэнжэлгэнүүд—хомор болоһон олон янзын амитад ба ургамалнуудые, ой модо сахиха ба һэргээхэ, байгаалиин баялигуудые ашагтай зүбөөр хэрэглэхэ хэмжээ ябуулгануудай үндэһэ һуури болоно. Заповеднигүүдые улам үргэдхэхэ, шэнээр эмхидхэхэ гэжэ арбадахи табан жэлэй түсэб дотор хараалагдана.

Гэхэтэй хамта заповеднигүүдые, заказнигууд ба байгаалиин дурасхаалта газарнуудые сахин хамгаалха тухай хуулиие бүри тодо һонор болгохо, тэдэниие хүтэлэлгын хэрэг һайжаруулха шухала байна гэжэ депутадууд хэлэбэ. Энэ шухала хэрэгтэ олониитые бүри үргэнөөр элсүүлэн хабаадуулха шухала байна.

Комиссинууд зохихо һанамжа дурадхалнуудые баталан абаа.

Тэрэшэлэн ССР Союзай ба союзна республиканудай ой модон тухай хуулиин гол дүримүүдэй проектын талаар депутадуудай хамтын комисси эмхидхэн байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Проектын тунхаглагдаһантай дашарамдан ороһон дурадхалнууд ба ажаглалтануудые тус комисси шэнжэлхэ, тэрээн тушаа тобшололнуудаа хүргэхэ болоно.

(ТАСС).

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРЬӨӨ ТЭМСЭЛЭЭ ШАНГАДХАНА...

Малай үбэлжэлгые эрхим hайнаар үнгэргэжэ, малай тоо толгой олошоруулхаhаа гадна, ашаг шэмыень саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Бэшэг соо хэлэгдээ. Энэ Бэшэгые манай совхозой ажалшад hайшаан дэмжэжэ, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

Гадна бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай, Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ой тухай партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудтай танилсаад, шэнэ, бүри өөрөө зорилгонуудые урдаа табижа байна.

Мүнөө малай үбэлжэлгэдэ тон харюусалгатай саг — түл абаха, тэдэнээ тэнжээхэ хаhа ерээд байна. Энэ үбэл жэлгэ урда жэлнүүдэйхиhээ бүри хүшэр хүндэ эрхэ байдалда үнгэрнэ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ хабэр, зунай ган гасуур нилээд ехэ хохидолдо оруулаа hэн. Энээнэй хажуугаар урда жэлнүүдэйхиhээ hара хахадаар эртэ ороhон ехэ сахан малай бэлшээрииие хүшажархёо. Тиигээд hая наашаhье үзэгдөөгүй хүйтэн үбэл ерэжэ, тэжээлэй хомор сагта мүн лэ ехэ түбэг татаа, шахардуу байдал тохёолдуулаа.

Гэбэшье совхозой партийна организациин гэшүүд, хүдэлмэришэд хүйтэнhөө айгаад, миин альгаа дэлгээгээд hуунгүй, бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэнэ.

Түбхын түрүүндэ малшадай дунда үргэн дэлисэтэй нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулжа, тэдэндэ энэ жэлэй онсо удха шанарые — ойн баярай жэл байhые ойлгуулжа үгэхэ шухала гэжэ коммунистнууд hайн мэдэнэ.

Үбэлжэлгын эхиндэ дутагдалнууд олоор элирээ hэн. Гэбэшье яаралтай хэмжээнүүдые абаhанай ашаар, малай байрануудые дулаалха, үбhэ, hолоомо, зеленкэ зөөхэ хүдэлмэри саг соогоо хэгдэhэн, малшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха хэрэг эрид hайжаруулагдаhан байна.

Мал ажал дээрэ 30 коммунист ажалладаг юм. Тэдэнэй 12-ынь хонишод. Мал адуулагшаар 10 хүн, hаалишанаар 3 хүн хүдэлнэ.

Октябриин революциин 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ манай совхозой коллектив 6500 центнер мяха, 11700 центнер hү, 750 центнер ноhо, 12 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялга баталан абаа.

Абаhан уялгаа бэелүүлхын тула малайнгаа тоо толгойе олошоруулха түсэбөө заабол дүүргэхэ ёhотой болонобди. Тиигэжэ 100 үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 85 тугал абаха, 100 эхэ хонин бүриhөө 88 хурьга тэнжээхэ зорилго табигдана.

Гүрэндэ худалдагдаха эбэртэ бодо малай тус бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 340 килограмм, хони — 36 килограмм болгожо, тэдэнэй 80 процентыень «тарган» гэhэн сэгнэлтэдэ хүргэхэ ёhотойбди. Үнеэн бүриhөө 1680 килограмм hү, хонин бүриhөө 2,8 килограмм ноhо хайшалха уялга мүн лэ абтанхай.

Эдэ уялгануудаа бэелүүлхын тула совхозой дирекци, партком, профсоюзай, комсомолой комитедүүд ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөө тон hайнаар, сагай эрилтэдэ хүрэмөөр эмхидхэхэ нангин уялгатай болоно.

Мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн хубиингаа социалис уялгануудые абаа. Хубиин уялгануудые абалгын урда тээ КПСС-эй ЦК-гай Бэшэг, бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай, Агуу ехэ Октябриин 60 жэлэй ой тухай тогтоолнуудтай хүн бүхэн танилсаhан байна. hаалиин фермэнүүд, хонишодой бригаданууд бүхэндэ хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө.

Совхозой гурбан отделениинүүдтэ хамта дээрээ 52 агитатор, «Знание» бүлгэмэй 27 лектор, 9 политинформатор үе сагайнгаа эрилтэ зүбөөр ойлгожо, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан документнүүдые ажалшадтаа гүнзэгыгөөр ойлгуулхын тула хөөрэлдөө, уншалга, лекци, мэдээсэл хэнэ.

Политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ажахын зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор, үгтэhэн даабаринууд, болон абаhан социалис уялгануудаа бэелүүлгэдэ зорюулагдаhан гол шэглэлтэйгээр үнгэргэгдэнэ.

Тусхай графигай ёhоор даалгагдаhан участогуудта агитаторнууд гарана. Тэдэнэр партбюрогой баталhан темэнүүдээр 10 хоногто нэгэ удаа хөөрэлдөө хэдэг, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые дуулгадаг, «Дайшалхы» хуудаhа, «Хэн түрүүлжэ ябанаб», «Сошордомо дохёо» гэхэ мэтын ханын hонинуудые гаргадаг.

Илангаяа үбэлдөө — түл абалгын халуун үедэ ханын hонин саг үргэлжэ гаргагдажа байхадаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. Мүнөө эрдэм hургуулигүй хүн үгы болонхой. Тиимэhээ ханын hонинииие хүн бүхэн уншадаг болоо ха юм. Эндэ совхоз соо дэлгэрhэн мүрысөөнэй ябаса элеэр харуулагдана. Агитаторнууд малшадта ошохо доо, гансашье өөhэдынь ажал хэрэг тухай хөөрэхэ бэшэ, мүн hү hаалиин, хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хэр зэргээр ябаhан тухай, онсолходо, совхозойнгоо бүхы hонинуудые дуулгадаг.

Мүнөө ном уншаха дуратай залуушуул, газетэ, журнал алдангүй харадаг hаhатай зоншье олон. Тиимэhээ малшадай, илангаяа холуур хүдэлдэг хүдэлмэришэдтэ шэнэ ном, газетэ хүргэжэ үгэхэ асуудал хадаа тон шухала.

Энэ хүдэлмэрии библиотекарь, мэргэжэлтэд бэелүүлдэг. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай элүүр энхые хамгаалха талаар саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулна.

Наймаанай болон ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын зургаануудай, hуурин бүхэндэ хээгдэhэн захил. абалгын пунктнуудай, сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэд үбэлжэлгын үедэ баhал горитой ажал ябуулга эрхилнэ.

Совхозой партийна комитет ба сомоной Совет эдэ эмхи зургаануудтай суг хамта үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха талаар хэмжээ ябуулгануудай түсэб табяад, тэрэнээ бэелүүлхэ графигуудые зохёодог. Энээнэйнгээ гүйсэдхэлые партком, сомоной Совет хиналта дороо абанхай.

Ажалшадай материальна эрилтые хангахынгаа хажуугаар моральна талаhаань урмашуулха хэмжээнүүд мүн лэ бэелүүлэгдэнэ. Социалис мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, түрүүшүүлэй нэрэ хүндэдэ «Ажалай алдар солын туг» совхозой түб hууринда үргэгдэжэ, ханын hонинуудта бэшэгдэнэ, агитаторнууд, политинформаторнууд энээн тухай малшадта хөөрэжэ үгэнэ.

Фермэнүүд хоорондын мүрысөөндэ илаhан коллективтэ hара бүхэндэ дамжуулгын улаан вымпел барюулагдадаг. Зүүн Ториин, Сорогтын hаалиин фермэнүүд нэгэ улаан булантай. Оёорой фермэдэ аминдаа бии. Тэндэ совхозой болон фермэнүүдэй, тус тустаа hаалишадай абаhан социалис уялганууд, тэдэнэй дүүргэлтые харуулhан бюллетеньнүүд, уряа лозунгнууд, парти, правительствын тогтоолнууд ханада хадагдадаг. Кино, телевизор харалга эмхидхэгдэнхэй.

Политинформаторчууд ахамад зоотехник Ю. А. Фомин, инженер И. К. Харламов, агитаторнууд отделениие эрхилэгшэ Д. В. Фёдоров, хонишодой бригадир М. Чагдуров, медфельдшер А. Харламова, эбэртэ бодо мал адуулагшадай бригадир В. А. Фёдоров, тоо бүридхэгшэ Т. Шуханова болон бусад малшадай дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри hайнаар ябуулдаг байна.

Үнгэрhэн жэлэй ноябрь hарада «1976—1977 онуудай малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула социалис мүрысөө эмхидхэлгые шангадхаха, hайжаруулха» гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэhэн совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан болоhон байгаа. hүүлээрнь отделениинүүдэй парторганизацинуудай суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тодорхой социалис уялганууд баталагдаа бэлэй.

Үбэлжэлгын үедэ малай гарзалалгатай тэмсэхэ, hү hаали эрид дээшэлүүлхэ талаар социалис мүрысөөнэй гуримые совхозой партийна комитет, дирекци, профсоюзай комитет хамтаараа баталан абаа hэн.

Малшад болон механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ талаар hуралсал, мүн экономикын, коммунис ажалай hургуулинууд эмхидхэгдэhэн байна. Зоовет-hуралсал хадаа түл абалгын эхилтэр гол темэнүүдээ дүүргээ. Тиигэжэ эндэ олоhон мэдэсээ бодото хэрэг дээрээ малшад хэрэглэнэ.

Хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудай гүйсэдхэлэй хэр зэргэ ябажа байhан тухай асуудалаар партийна эхин организацинуудай секретарьнар, отделениинүүдые эрхилэгшэд партийна комитедэй заседани дээрэ январь соо тоосоо hэн.

Иигэжэ совхозой партком, партийна эхин организацинуудай бюронууд арбадахи табан жэлэй хоёрдохи, ойн баярай жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа болзорhоонь урид, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэл ажалшадайнгаа дунда бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Үнгэрhэн январь hарада 775 центнер hү гүрэндэ худалдаха түсэб 797 центнертэ хүрэжэ, нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада 104 процент болоо. Гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб январь соо 21 центнерээр үлүүлэн дүүргээд, байнабди. hаяын үдэрнүүдтэ хонид хурьгалжа эхилээ. Энэ хаhада манай зоовет мэргэжэлтэд, хонишод, хурьгашад тон харюусалгатай хүдэлмэреэ үнгэргэхэнь. Абтаhан түлөө гарзагүйгөөр тэнжээхэ гол зорилготой байhанаа тэдэнэр hайн ойлгоно.

Д-Н. ДАШИЕВ,
Зэдын аймагай
Оёорой совхозой
парткомой секретарь.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ҮЙЛЭДБЭРИИН ЭРХЭ БАЙДАЛ hАЙЖАРУУЛХА

Үйлэдбэриин культура хадаа мүнөө үедэ тон шухала удха шанартай болоод байна. Түсэб болон уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлгын гол арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн энэ ааб даа. Тиимэhээ профсоюзай манай завком тус асуудалда горитой анхарал хандуулдаг.

Завкомой заседаниинууд дээрэ үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хабаатай асуудалнууд нэгэтэ бэшэ табигдажа, таарууу зохид шиидхэбэринүүд абтадаг, саг соогоо бэелүүлэгдэдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, зарим цех болон участогуудта вентиляци муу байдаг hэн. Тиимэhээ захиргаанай, инженернэ албанай урда энэ дутагдалдары усадхаха эрилтэ табиhан зомди. Мүнөө олонхидонь вентиляторнууд табигдаа. Гэбэшье химическэ аргаар металл болбосоруулдаг участогта табигдаhан вентиляторынь хүсэ багатай байшоо. Энээниие табиhаниинь тиимэшье баршаатай юумэн бэшэ байба. Завкомой абаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинаха, шалгаха зон заал hаа тодорууллагдадаг юм. Тиимэhээ энэ ушар манай анхаралhаа гараагүй, саг дары хэмжээн абтажа, вентилятор hэлгэгдээ.

Заводые бүхыдэнь хараад харахада, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. hүүлэй хэдэн жэл соо инструментальна, хэб бэлэдхэлгын цехүүд шэнэлэгдэн заhабарилагдаа. Тиигэжэ хүдэлмэришэдэй ажалай газарые сагай эрилтэдэ таарамаар түхеэрхэ арга боломжо олдоо. эдэ цехүүдтэхи санитарна байдал эрид hайжараа.

Шудхалгын цехтэ шэнэ гэр залгаан барябди. Энээнэй ашаар урдань ехэ унтан байhан тус цех соо хүдэлмэришэдэй улам бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахадань нүлөөлхэ эрхэ байдал хангаха талаар урагшатай алхам хэгдэhэн байна. Гадна шэнэ, хүсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд эндэ табигдаа, алюминиин сплавуудые шудхалгые саашадань ехэ болгохо арга боломжо мүн лэ олгогдобо. Эндэ гаргагдадаг продукциин шанар эрид hайжараа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

hаяын сагта энэ цехтэ үшөө нэгэ гэр залгалаа болгон барихаар түсэблэгдэнэ. Эндэнь шудхалгыч шанар шалгаха лаборатори, шудхалгада хэрэглэгдэдэг голнуудые үйлэдбэрилгын, шуд хагдаhан металл болбосоруулдаг участогууд байлгагдаха хараатай. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэдэй ажал саашадань хүнгэдхэхэ, оньhожоруулга үргэнөөр нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ аргатай болохобди.

Шэрдэлгын участогта мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 1976 оной турша соо эндэ хүсэтэй hайн вентиляторнууд табигдаба, хүдэлмэришэдэй ажалай газарые hайнаар гэрэлтүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтаа. Энэ участогай байрлаhан гэрэй зосоохи температурые нэгэ жэгдэ байлгаха талаар горитой юумэ хэhэнэймнай ашаар, эндэ хүдэлдэг зоной, дунда үбшэлхэ ушарнууд эрид үсөөрhэн байна. Юрэдөө, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлгын хүдэлмэри олохон тон шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туhална гэжэ лаб хэлэмээр.

Жэшээлхэдэ, ажал дээрэ усал, аюулда орохо ушарнууд үсөөрнэ. 1975 ондо иимэ 29 ушар дайралдаhан hаа, нёдондо 14 болотороо үсөөрөө.

Усал, аюулда оролгые үндэhөөрнь усадхахын тулада юун хэгдэнэ гээшэб? Нэн түрүүн хүдэлмэришэдэй ажалай газарые сагай эрилтэдэ таарама болгохо, ажалайнгаа забhарта амарха арга боломжыень бүри үргэдхэхэ, үйлэдбэрие саашадань оньhожоруулха, түрүү, шэнэ технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтэhээ эхилээд, манай заводто ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг ааб даа.

Хүдэлмэришэдэй үбшэлхэ ушарнууд үсөөржэ байнаа бэшээ hэмди. Гэбэшье үшөөл олоор дайралдадаг зандаа. Тиимэhээ цехүүд соогоо дулаан байлгаха талаар хэмжээнүүдые абахаhаа гадна, hэргылэмжын горитой ажал ябуулга эрхилхэ уялгатай байhанаа мартадаггүйбди. Заводоймнай элүүрые хамгаалгын пунктдэ терапевт, стоматолог мэргэжэлтэй хоер врач үдэр бүхэндэ дежурладаг гуримтай болонхой. Тэдэнэр хирэ хирэ болоод лэ цех бүхэндэ медицинскэ харалга эмхидхэжэ байдаг. Гадна санитарна албанай табидаг эрилтэнүүдэй хэр зэргээр сахигдадагые хиналта дороо абанхай ааб даа.

Заводой газар талмайнуудые «ногоорууулха» асуудал баhал шухала болоно. Цехүүд соогоо сэсэгүүдые олоор таридаг болонхойбди. Энэ зорилгоор өөhэдын оранжерей барижа, хэдэн жэлэй саана ашаглалгада тушаагаа hэмди. Эндэмнай элдэб сэсэгүүдэй рассада ургуулагдадаг. Оранжереймнай хүдэлмэрилэгшэд элдэб модон болон hөөгүүдые худалдажа абаад, тэдэнээ таридаг гуримтай юм.

1975—1976 онуудай турша соо хамта . дээрээ 300 гаран модон, 3.000 hөөг, 245 мянган сэсэг hуулгагдаhан байна. Гадна 0,5 гектар газарта ногоон таригдаа. Байгша ондо 160 модо, 1500 hөөг, 75 мянган сэсэг hуулгаха, 0,3 гектарта ногоо тариха түсэбтэйгөөр «ногоон цехэймнай» хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

1978 оной январиин нэгэнhээ заводыемнай шэнэлэн заhабарилгын хоёрдохи ээлжээнэй хүдэлмэри эхилхэнь. Энээнтэй зэргэ үйлэдбэриин эрхэ байдал hайжаруулха талаар хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаар хараалагдана. Олонхи цехүүднай бүри уужам, hаруул болохо, шэнэ станогууд, оньhон түхеэрэлгэнүүд табигдаха, хамhабариин албанай базаа саашадаа бүхижүүлэгдэхэ юм.

Жэшээлхэдэ, столовоёо шэнэлэн заhабарилха, үргэдхэхэ хүдэлмэри түрүүшын ээлжээндэ хэхэбди. Мүнөөнэй байдалаар абаад харахада, заводоймнай хүдэлмэришэд нэгэ доро эдеэлхэ аргагүй байна. Тиимэhээ сагай эрилтээр, хурсаар табигдаhан энэ асуудалда иимэ онсо анхарал хандуулhамнай гайхалгүй ааб даа.

Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ВОИР, НТО гэхэ мэтын ниитын эмхинүүд ехэ туhа хүргэдэг, хүргэхэ уялгатайшье байна. Уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой дурадхалнууд гаргагдажа байhан продукциин шанар hайжаруулха, өөрынь үнэ сэн доошолуулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, арьбалалта, алмалта туйлаха арга боломжо олгоно. Гадна үйлэдбэриин технологи саашадань нарижуулха, hайжаруулха хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлдэг байhаниинь арсалтагүй.

Жэшээлхэдэ, 93 уралан нарижуулагша, 5 ухаалан вохеогшо гаргагдажа байhан продукциин шанар hайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, материальна эд хэрэгсэлнүүдые арьбалха, алмаха хэрэгтэ бүхы ажал ябуулгаа зорюулан ажаллажа байдаг. Тэдэнэрэй нёдондо оруулhан 70 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 100 гаран мянган түхэригэй мүнгэн зөөри алмаха арга боломжо олгоо hэн. Хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн Г. Г. Альфер, инженернүүд Н. Г. Овчинников, А. И. Таракановский, Э. Г. Коварский болон бусад илангаяа шалгарна. Тиигэбэ ябабашье энэ талаар үшөөл горитой юумэ хэхэ ёhотой байhанаа бидэнэр hайн ойлгонобди. Тиимэhээ хараалhанаа сүм бэелүүлхын тулада манай завком ажал ябуулгала саашадань улам hайжаруулха зорилготой.

В. УГОЛНИКОВ.
«Теплоприбор» заводой
профсоюзай комитедэй
түрүүлэгшэ.

ШУЛУУТЫН ШУДАРГЫ hААЛИШАН

Уялга абахын урда тээ арга боломжоёо хаража үзөөд, хэды шэнээн hү hааха байhанаа уридшалан багсаагаад, тэрэнээ заабол бэелүүлжэ шададаг дүршэлтэй hаалишан Ешин-Хорло Дамбаевна Будаева жэл бүри эрхим амжалта туйладаг юм.

Ешин-Хорло Дамбаевна 15 үнеэ даажа абаад харууhалхадаа үнеэн бүриhөө тугал абадаг байна. Тиихэдэ энэ нүхэрнай жэл бүри малшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ хам оролсожо, хододоо шалгардаг. hү hааха, гүрэндэ тушааха наймадахи, юhэдэхи табан жэлнүүдэй түсэб үлүүлэн дүүргэhэн юм. Нёдондо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hаажа, мүрысөөндэ эрхимлээ. Мүнөө жэлдэ үбэлжэлгээ hайнаар үнгэргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Ешин-Хорло байгша ондо үнеэн бүриhөө тугал түлжүүлжэ, 1000 килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэhэн уялгаяа заатагүй бэелүүлхээр ажаллана.

Д. ДУГАРОВ.
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой түрүү hаалишан Е-Х. Будаева.

Авторай фото.

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ БА ЭКОНОМИКО

Адуун hүрэг АЖАХЫДА АШАГТАЙ

ҮГЛӨӨНЭЙ ордоhотой шанга жабарта Эрхүү голые уруудан сайбар манан тооhоржо, бурзан сагаан сэн-бун болошоhон ой модон, бургааhа шугы, зузаан сахаар хушагдаhан тала дайда. мүн Саян уулын шобхо оройтой шулуун мундарганууд бүрүүлтэн харагдана.

Бүхы амитад хүйтэнhөө хуу хоргодошоhондол, оршон тойрон хон-жэн. Харгын хоёр тээгүүр хабтагар сагаан тарялан, сабшалан зэнхынэ. Гансал үе-үе болоод бургааhа шугын забhараар хүйтэндэ бээрэшэhэн бүлэг адуунай бэлшээжэ ябахань эндэ тэндэ харагдаха юм. Тэдэнэр зузаан хүнгэрэг саhа туруугаараа эсэнгээр сабшанад.

— Гайтайл хүйтэн үбэл боложо байна даа. Илангаяа эдэ хээрэ бэлшээжэ ябаhан адуун hүрэгтэ али тухай хүшэр бэрхэтэй гээшэб, — гэжэ хажуудаа hууhан Түнхэнэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник Лев Михайлович Асалхановта хэлэнэб.

—Адууншье тиигэн нигэн үбэлые үнгэргэхэ юм ааб даа. Хээрэ эдэнэй оложо эдихэ юумэ яhала бии. Харин энэ шанга хүйтэн соогуур гүүртэ. фермэнүүдтэ үбhэ тэжээлэй галдагдаhан шэнги түргэнөөр эдигдэжэ байхада, бусад үхэр малнай яажа ондо орохо юм гэжэ hанаата болохоор байна, — гээд, тэрэ адуун тухай анхарал ёhоор табяагүй янзатай дуугарна.

Аймагай ахамад зоотехнигэй тиигэжэ хэлэхэдэнь ехэшье гайхахаар бэшэ байгаа hэн. Ямаршье ажахыда адуун hүрэг гээшэмнай жэлэй дүрбэн сагта хээрын лэ бэлшээридэ ябажа хоолойгоо тэжээдэг, тэжээхэ ёhотойшье гэжэ тоологдодог ха юм даа. Тиимэhээ адуу моридые дулаан байраар, үбhэ тэжээлээр хангаха тухай хэлэхэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые хаанашье олохогүйт. Тииhээ тиитэр хүшэр хүндэ, хүйтэн бэрхэтэй үбэлжэлгын боложо, отара, фермэнүүдтэ тугал, хурьгадай түлэг «адхаржа» байхада, тэдэнэр адуун hүрэг тухайгаа үдэр бүхэндэ заатагүй анхарал табиха ёhотой hэн гэжэ hанахын аргагүй.

Гэбэшье Түнхэнэй аймагай ажахынуудта адуун hүрэг хэр hайнаар үсхэбэрилэгдэнэ гээшэб, энэ hалбариинь арга боломжо хэр гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэб, колхоз, совхозуудай экономикодо тэрэнь ямар хубита оруулнаб гэжэ хэдэн ажаглалта хэхэ hанал түрэнэ. Юуб гэхэдэ, энэмнай республика дотороо адуу моридые олоор үсхэбэрилдэг аймагуудай нэгэн болоно. Мүнөө эндэхи колхоз, совхозуудта хамта 3.800 толгой адуу морид тоологдоно. Тиихэдэ аймагай томохон ажахынууд болохо «Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозууд, мүн Саянай совхоз тус тустаа 720-hоо 842 хүрэтэр адуутай. Эды олон адуу моридые үсхэбэрилдэг ажахынууд (Захааминай, Яруунын аймагуудhаа бэшэ тээ) республика дотор үсөөн байха.

ГАЗАР НЮТАГАЙНГАА байгаалиин эрхэ байдалай талаар хэр угhаа эндэ гол түлэб эбэртэ бодо мал, мүн адуун hүрэг үсхэбэрилхэдэ таатай гэжэ тоологдодог байhан. Мүнөө хаража үзэхэдэ, Түнхэнэй аймагай алишье колхоз, совхоздо нэлэнхы ехэ бэлшээри, сабшалан үгы шахуу. Эхэнхи газарынь элдүүригдэжэ, тарялан болгогдонхой. Тингэбэшье эндэ тосхон, hууринуудhаа холо үндэр хада хабшалнуудай хоорондуур, хүбшэ тайгын дундуур тунга hайн, шэмэтэй ногоотой бэлшээриин газар элбэг юм. Жэшээнь, hүүлэй арбаад жэлэй туршада аймагай ажахынууд жэл бүри хабартаа, зундаа оло мянган үхэр малаа, адуу моридоо Үргэдэй гэжэ газарай холын бэлшээридэ, абаашажа адуулдаг болонхой. Ганса үнгэрэгшэ жэлдэ тэндэ арбаад мянган үхэр, 3 мянга үлүүтэй адуу бэлшээжэ зуhаа hэн.

— Бидэ жэл бүхэндэ хабар апрелиин hүүл багаар бүхы адуутаа Үргэдэй туужа абаашаад, намар октябрь hара гаратар. тарялангай ургасын хуряагдажа дүүрэтэр байлгадагбди. Тэндэхи хадын шэмэтэй hайн ногоотой, булагай тунгалаг уhатай газарта дураараа бэлшээжэ, адуу морид монсогор тарган болоод ерэдэг юм. Тиигээд намар адуун голдо оруулагдаад, тарялангай hууринда, сабшалангай хаганда адуулагдажа, үшөө hайса таргалуулагдана. Удаань тэдэмнай үбэлдөө эндэхи тала дайдаараа дуран соогоо бэлшэнэ, юуб гэхэдэ, үбэлэй сагта адуунhаа ондоо хээрэ бэлшэхэ мал мандаш үгы ха юм, — гэжэ Саянай совхозой ахамад зоотехник В. Д. Зарбаев хөөрэнэ.

Иигээд ерэхэдээ эндэ адуун hүрэг гээшэмнай ямаршье үлүү ехэ гаргашагүй, харууhагүйгөөр, бусад үхэр малые туриигүйгөөр, хээрын бэлшээри дээрэл түхэреэн жэлдэ хоолойгоо тэжээгээд ябана бшуу. Тиимэhээ адуунай мяханай гаргаша багаагаар абтадагынь гайхалгүй байна.

— Энэ hалбарида бодото анхарал табяад, адуун hүрэгые бүхы зоотехническэ заабариин ёhоор харууhалаад, зүбөөр үсхэбэрилөөд байгаа hаа, хямда сэнтэй тарган мяхан элбэгээр абтажа, гүрэндэ горитойгоор худалдагдаха. түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн нэмэри болохо, мүн колхоз, совхозуудта сэбэр ашаг олзошье hайса оруулагдаха байна. Теэд, энэ hалбариин арга боломжо үшөөл гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй, ёhоор тоогдоногүй гээшэ, — гэжэ аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад экономист С. М. Махаров хэлэнэ.

ТЭРЭ ХЭЛЭЭШЭhЭЭНЬ уламжалан, адуун hүрэгэй хэр зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр үсхэбэрилэгдэжэ байhаниие хоерхон ажахын жэшээ дээрэhээ хаража үзэхөөр байна.

Саянай совхоз аймаг дотороо адуу моридые олоор үсхэбэрилдэг ажахынуудай нэгэн гэжэ тоотой. Мүнөө эндэ бүхыдөө 700 гаран адуу морид, тэрэ тоодо 160 гүүд тоологдоно. Нёдондо тус ажахы зуун гүүн бүхэнhөө дунда зэргээр 94 унага абажа түлжүүлээ. Тиигээд тус тустаа 345 килограмм шэгнүүртэй 154 адуу гүрэндэ худалдажа, 530 центнер тарган мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Гүрэндэ тушаагдаха адуугаа hайнаар таргалуулжа, шэгнүүр ехэтэй болоhонойнь ашаар моринойнь мяханай центнер бүхэн 121,5 түхэригөөр абтаа. Харин адуунай харууhа, тэжээлэй бүхы гаргашые тоолоод байхадань, центнер мяханайнь өөрынь үнэ сэн дунда зэргээр 67 түхэригтэ болоо юм. Иигээд ерэхэдээ. гүрэндэ худалдагдаhан адуунай мяханай центнер бүхэнhөө 54 түхэригэй сэбэр олзо оруулhан болоно. Ондоогоор хэлэбэл, совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ адуу үсхэбэрилгэhээ хамта жараад шахуу мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

— Адуунай тарган мяха бүри ехээр худалдажа, энэ hалбариhаа ашаг олзо үшөө горитойгоор оруулха арга боломжо бии гү? — гээд. совхозой ахамад зоотехник Василий Доржиевич Зарбаевhаа асуухада, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

— Урда жэлнүүдтэ бидэ унага олоор абажа, мүн адуунай мяхашье гүрэндэ ехээр худалдажа бирадаггүй hэмди. Унага олоор абаагүй hаа, адуу олоор мяханда тушааха аргагүй ха юмбибди. Харин hүүлэй хоёр жэлдэ зуун гүүн бүхэнhөө 85—90 унага абажа түлжүүлдэг болоhоной ашаар лэ адуунай мяха гүрэндэ горитойгоор худалдажа, энэ hалбариhаа олзо доход hайса оруулнабди. Ойрын жэлнүүдтэ hүрэг соогоо гүүдээ олон болгоод. жэлдээ адагынь 180—200 адуу гэхэ гү, али 750—800 центнер эрхим шанартай мяха гүрэндэ худалдаха. ажахынгаа жасада 90—100 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулдаг болохо зорилготойбди.

ЭНЭЭНИИЕ бэелү
арга боломжо совх
гүйсэд бии. Ажахыда
шэлтэй бэрхэ, энэ ажа
үнэн зүрхэнhөө дуратай
нүүд Иннокентий Ерм
Дымбрен Сыренов, Са
Миларов гэгшэд энэ а
шадаар хүдэлнэд. Нёдо
адуушан Иннокентий И
нович Ермаков харууhа
байhан 66 гүүдhээ 67
га абажа түлжүүлээ hэ

«Восточные Саяны»
хоз (ахамад зоотехни
Б. Ж. Хартохоев) хамта
адуутай, тэдэнэйнь
ниинь гүүд. Үнгэрэгшэ
дэ ажахы зуун гүн бү
дунда зэргээр оройдоо
унага абажа түлж
Гүрэндөө 300 гаран цент
адуунай мяха худа
Имагтал унага үсөөнөөр
hан. адуунай мяхэ гүр
багаар худалдаhан
колхоздо адуун
мяханай центнер бүх
өөрынь үнэ сэн аяар
түхэригтэ болоо. Ингээд
хэдээ адуу үсхэбэри
бүхы дээрээ өөдэтэй
доход оруулагдаагүй б
Тус колхоз түрүүшын
хытай тон адли эрхэ ба
да байhан аад, энэ h
риингаа арга боломжые
сэд ашаглажа шадаагүй

Дээрэ хэлэгдэhэн ж
нүүдhээ ямар тобшолол
хэб гэхэдэ, адуун hүрэ
түргэнөөр олошоруулха,
бүри тарган мяха гүрэ
ехээр худалдаха. ашаг о
hайса оруулхын тула,
түрүүн гүүн бүхэнhөө
га абажа түлжүүлхэ хэ
тэй. Хоердохеор, hүрэг
гүүдые шадаал hаа
болгохо шухала. Гүр
хяар, нэгэшье адуу
унага, даага гарза хоро
до оруулхагүйн түлөө т
хэ шухала.

— hүрэг соо ябаhан гү
бүхэнhөө заатагүй унага
жа түлжүүлхэ арга бол
жо гүйсэд бии. Абаха ё
тойлшьебди. Тэдэнэй
даагые үбэлэй сагта
нүүдhээнь hалгааж
райнь харууhалаг,
лүүлдэг болохо шухал
рин мүнөө энэ
хүйтэнэй үедэ жэжэ даа
нууд hүрэг соо ябаха
ехээр муудана. Мүн
эхээ хүхэжэ өөд
Тиигэжэ байхадань
өөhэдөө ехээр турана,
hэн сооxи унагачи
түргэн томо болоногүй
тээ үлбэр муу гарана. Ха
тад гэхэдээ гүүд унага
жа болохо байна. Унага,
гадые, ехээр тураhан а
илгаад, үбэлдөө хэдэж
ра соошье hаань бай
эдеэлүүлхэ гэхэдэ, үбэ
жээл үгы гэжэ хүтэлбэр
шэд хэлэдэг. Саашадаа
асуудалые зүб
шиидхэхээр болоо. Ти
гүй hаа, энэ hалбари
үрые дээшэлүүлхэ
хэтэй, — гэжэ Саянай
хозой адуушан Н. Н Ер
ков хэлээ hэн.

Тэрэ зүб хэлэнэ. Ии
байдал гансашье Са
совхоздо үзэгдэнэ
магай бусадшье ажахы
та баhал тиимэрхүү.
жэлэй үбэлжэлгын үед
бирак», «Восточные С
ны» колхозууд. Саянай
хоз түрүүшынхиеэ эгээ
муу унага, даагадые
hөө илгаад эдеэлүүлжэ
лэнхэй.

Үшөө нэгэ шухала а
дал гэхэдэ, гүрэндэ х
дагдаха, гунан, дүнэн а
най тус бүридөө
—400 килограмм
нүүртэй байхынь тула
нэй үүлтэрые hайжар
хаар мяхалиг сула, томо
тэй үүлтэрэй азарганууд
hүрэг соо асаржа табиха
рэгтэй.

Гадна адуун гээшэ
гансашье мяха үгэхэ б
мүн тэдээн сооhоо бээ
hэн моридыень hүр
унаа болгоод, элдэб ж
божо хүдэлмэридэ хэр
hаа, эсэстээ энэмнай б
ехэ ашаг үрэтэй байха

Адуун hүрэгые зүб
үсхэбэрилээд, энээндэ
хала анхарал ханду
энэ hалбариhаа абтаха
гатай бүхы ашаг
гүйсэд абажа шадаад
гаа hаа, ажахынуудай
үйлэдбэридэ, экономик
бодото хубитаяа ору
элитэ байна.

М. НАМЖИЛОВ,
манай түсхай кор

БАМ-ай hОНИН

ШЭНЭ МАГАЗИН

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын 138-дахи оньhожоруулагдамал колонныы hууриж аhан Шэнэ-Уоян hууринда дүрбэн наймаалагшын хүдэлхэ шэнэ магазин баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Тиигэжэ Нижнеангарскhаа Уоян хүрэтэр баригдажа байhан автомобильна харгын эгээл холын участогта хүдэлжэ байhан механизаторнууд шэнэ магазинда орожо, хэрэгтэй бүхы юумэеэ худалдан абаха аргатай болобо. Энэ магазин оньhожоруулагдамал колонныы коллективэй хүсөөр баригдаhан байна.

БАРИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

Северобайкальскын посёлково Соведэй гүйсэдком вагон соо байрладаг аад, hаяхан шэнэ байшанда орожо түбхинэбэ. Энэ уужам hаруул байшангые Ленинскэ комсомолой лауреат Александр Рябовой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын коллектив барилhан байна.

Энэл бригадын барилгашадай хүсөөр ВЛКСМ-эй ЦК-гай штабай байшан бодхоогдоо. Эндэнь БАМ-ай Буряадай участок дээрэ хүдэлдэг залуу барилгашадай ажалай алдар солын музей эмхидхэгдэхэ юм.

Иигэжэ А. Рябовой хүтэлбэрилдэг барилгашад Северобайкальскын тосхоной-хидто hайн бэлэг бариба.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

Курла портдохи причалай хоёрдохи ээлжээнэй барилгада hүүлшын шпунт зоохо эрхэдээ хүртэхын тула 52-дохи мостоотрядай Борис Павлович Лапуцкийн хүтэлбэрилдэг бригадын звенонууд мүрысэжэ байнхай. Эдэнэр хамта 1500 тонно шпунт Байгал мүрэнэй оёорто hуулгаха ёhотой юм.

Энэ жэлэй навигациин эхилтэр бүхы ажалаа дүүргэхын тула энэ бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан байна. Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойдо зорюулhан энэ уялга сүм бэелүүлхын түлөө эдэнэр мүнөө нэгэшье минута гээнгүй, түхэреэн сүүдхэдэ таhалгаряагүй ажаллана.

Байгша оной түрүүшын hара үнгэржэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые сэгсолходо, тус коллектив мүрысэдэг бусад бригадануудайнгаа дундаhаа эрхимлээ.

ҮНДЭР ХҮНДЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалай үндэр амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Кремль соо фотодо буулгуулха хүндэдэ хүртэhэн БАМ-ай Буряадай участогай залуу 13 барилгашан Москваhаа
Тэдэнэй дунда то
11-дэхи отрядай к
залуушуулай
даагша Алексей Ди
нельнэ 12-дохи
гагнууршан Вениам
розов, 572-дохи С
модошо дархан
Саблуков, «БАМто
строй» управлениин
зерист Иван Чугун
hожоруулагдамал 1
колонныы жолоошон
Московский, 575-да
гэй ОРС-ын наймаа
Зоя Капацкая ба бу
Эдэнэр булта
ажаллахаhаа гадна,
лективэйнгээ ниитын
байдалда, элдэб эх
гаануудай хүдэл
эдэбхитэйгээр хабаа
даг.

А. КУКЛ

Уран бэлиг-арадай баялиг

Буряадай элитэ поэт Цэдэн Галсановай түрэһөөр 60 жэлэй ойе республикымнай олонитэ эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна.

Поэдэй 60 жэлэй ойдо энэ хуудаһан зорюулагдана.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

АНАХА ЙХА ЭРДЭНИМНИ

Хангайн дээрэншье гү һуухадаа,
уулын саананшье гү гарахадаа,
далайн баруун тээгүүрш ябахадаа,
далайн дошхон соогуурш тамархадаа,
ойрын хари хүйтэн оронуудаар
үнжэн аяншалаашье ха даа,
байха гансал оюун эрдэнимни —
түрэл тоонто Эхэ оромни —
хилжо, хаанаһаашье һаа харагдадаг,
шэнгеэр гэдэргэм татажал байдаг.

айлһаан нэгэ үдэрөөршье һаа,
Байгалһаан нэгэ һарааршье һаа,
СССР-һээн нэгэ жэлээршье һаа,
тохойнуудые дабуулан ябаашье һаа,
түрүүн эрхим һанаха эрдэнимни
нуурай эрье, эжэл нүхэдни,
таната эгээл үндэр Саямни,
мүнхэ эзэн дээдын Москвамни
хилжо холоһоошье һаа һанагдадаг,
шэнгеэр зүрхым татажал байдаг.

үрдеэгүй бухы ажалаа орхижо,
дүүргээгүй бадаг шүлэгөө таһалжа,
дууһаагүй дуу аялгаа хуряажа,
садаагүй инаг гансаяа гажараажа,
ууараханшье ондоо нютагуудаар
таран аяншалан гараа ха даа,
ганса оюун номин эрдэнимни —
үлзы нютагни, Орос оромни —
хилжо, одон улаагаар үзэгдэдэг,
шэнгеэр эльгым татажал мэдэдэг.

Үдынгээ орой дээгүүр ниидэхэдэм,
шэлын орьёл дээгүүр дүүлихэдэм,
далайн саһан доогуур тэгүүлхэдэм,
далайн харьяан соогуур зүдхүүлхэдэм,
сооһоом айраг сэгээ салгидадаг;
сооһоом ая ганга анхилдаг...
гансал һанаха байха заяамни —
дэлхэй дээр гансахан Буряадни —
хилжо, сог шэнгеэр харагдадаг,
шэнгеэр галыем ходо яларгадаг.

наһаараа сасуухан сахидаг үзэлтэй хүм,
халаараа арюухан ябадаг гэр бүлэтэй хүм,
зорилго нэгэтэй анда нүхэдтэй хүм,
харюулхаар аша дүшэтэй хүм...
баатарнууд — гушан гурбан мундаргамни,
субадууд — БАМ-ай мүнгэн хударгамни.
байха гансал оюун эрдэнимни —
түрэл совет Эхэ оромни —
хилжо, ходол урдам харагдадаг.
шэнгеэр шуһым татажал байдаг.

ТҮРЭҺЭН ҮДЭРНИ

үдэрөө буряадууд заяандаа
глүүлдэггүй байһан гэхэ юмэл.
гэршэлгэ гэжэ байгааш һаа даа, —
үлэһэн болоо, бү мэдээл.

тиин үхибүүдэйнгээ түрэһые
тухайлагша һэн ингэжэ:
һэн. Хабар бэлэй. Намар һэн гү —
һэн. Үүрээр бэлэй. Һүни һэн гү...
гэжэ хохир дээрэ мултараа һэн,
бэшэ һэн, харахан толгойтой юм һэн..

жэлдэ хынь алдадгүй олоод байха.
хоёр үетэй литээр тоолоод байха:
жэлдэ гү, Хонин, Үхэр жэлдэ гү,
жэлдэ гү, Бэшэн, Тахяа жэлдэ гү ..
соогоо хэбтэһэн юһэн һарыень
тоолон, оруулдаг һэн жэлыень.

бишье жэлтэй хүбүүн түрөөд.
саг үдэрөө мүнөөшье бэдэрнэб.
гал Могой жэлдэ мүндэлөөд.
сайтараа «тогоон соо үлтирнэб».

юумэм нэгэн — эжымни хэлээшэ:
саһан хайлахадажал байгаа һэн хаш;
үедөө «гахайда ганса үдэр» гэһэншэг,
һарын һайндэр — сагаалган һэн хаш.
зондо зорюуташ тааруулжа магад юм.
ерэтэй хүгшэнһөө юу олохобши даа, —
голойб, «Морин жэлтэйб» лэ гэхэ юм.
уларил, үбэл хабараа һамаргаад,
гэжэ таамагш хэлэжэ болоо даа.
хэлэхэдэ, арбаад үхибүү гаргаад,
Нима, Дондогоо худхажаш болоо даа)

гэбэшье, паспорт анха абахадаа,
ямар һарада, хэдыдэ түрэһэнөө
тодорхойлжо үгэхэ болоходоо,
тулгардан байгаа һэм, гайханаб мүнөө.
Ажалаарни тоолохо һаа, — гэжэ хэлээб, —
туйлаһан һарыемнил шэлэгты.
дүрбэтэйдөө түрүүшын шүлэг бэшээб,
хэблэһэн үдэрыемнил нэрлэгты.
һайндэрөөр намайе түрэһэн гээ һаа, —
эхин һарын хорёод гаранһаа...

Могой жэлэй Сагаан һарын шэнээр
түүхэтэйб хуушан литээр.
— арбан долоодохи агуу жэл,
Армиин түрэһэн үдэр юмэл!

Ц. ГАЛСАНОВАЙ НОМУУД

мэдээжэ поэт Галсановай түрүү шүлэг — «Хабарай 1931 ондо «Буряадолой үнэн» газетэдэ гогдоо бэлэй.

Галсановай шүлэгүү түрүүшын ном «Дуу гэһэн нэрэтэйгээр ондо хэблэгдэн ганэн. Һүүлдэнь 1936 «Хэзээдэ бэлэн», ондо «Залуу наһан», ондо «Байгалай дол гэһэн номууд гдэн гаража, үргэн уншагшадта эльдээ.

Хамта 40-өөд номуудые поэт Цэдэн Галсанов хэблүүлэн гаргуулһан байха юм.

Тэрэнэй зохёолнууд удмурт, яхад, тува, мари, украин, монгол, ород болон бусад хэлэнүүд дээрэ гараа. Орой хамтадаа Ц. Галсановай номууд 150 мянган хэһэгээр хэблэгдээ.

О. ТУГУТОВА,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ЭЛХИИН НУУР

Цэдэн ГАЛСАНОВТА.

Нарһан ногоон тужын
Надхан байһан үбэртэ,
Наруули сэлгеэ талын
Набша сэсэг үнсэгтэ
Аалин аалин долгидоо
Аятай зохидоор
миралзуулжа,

Мүнгэн сэгээн толидоо
Мүшэдые олоор
яларуулжа,

Элхиин нуурай
һэбшээлхэдэ,
Эльгэ зүрхэмни тэниинэ.
Дуулим энэ дэлхэйдэ
Дуулаха хүсэл түрүүлнэ.

Үргэн нютагай аажам
Үбсүүн дээрэ хүльбэржэ,
Сээл гүнзэгы уужам
Сэдьхэл мэтээр дэлбэржэ,
Хайлан урдаһан хабарай
Хайлаганын дали доро,
Жэгтэй һайхан нажарай
Жэргэмэлэй жэрьеэн
доро
Элхиин нуур һэбшээлжэ,
Энгэр сээжэеэ сэлинэб.

Хүлэгэй дэлһэ
хиидхүүлжэ,
Шүлэгэй номо дэлинэб.

Хори буряад дайдада,
Хотогор энэ зайда
Мүнхын уһатай
аршаанууд
Мүндэлжэл байдаг
арюунууд.
Булагһаа хүхэтэй нуурай
Шэргэдэг уһынь мэдээжэ.
Арадһаа эхитэй дуунай
Замхадаг үгынь мэдээжэ.
Гасуурташ дүүрэн
һабатай,
Гагалюундаш дулаан
уһатай
Һалхи шуургатайдаш
даруухан,
Һанаан бодолдол
сагаахан.
Элхиин нуур хүхэрнэ,
Дэлхэйн нюдэндэл
мэлмэрнэ.
Ундыем дуһалаараа
харяана,
Утын харгыда уряална.

1948 он. Буряадай уран зохёолой үндэһэ һуури табигша Хоца Намсараев, поэт Цэдэн Галсанов хоёр.

„ХҮН-ҮБҺЭ ОЛОХО УРЯАЛТАЙБ"

1931 оной апрель һарада һаяхан гаража эхилһэн «Тэмсэлэй шэмэг» гэжэ уран зохёолой журналай дүрбэдэхи номерой эгээ һүүлшын арбан табадахи хуудаһан дээрэ «Хабарай саг» гэжэ нэрэтэй, «Ц. Ж. Галсанов» гэжэ гар табилгатай шүлэг толилогдоо һэн.

Буряад шүлэгэй түүхэдэ шэнэ нэрэ мүндэлбэ. Энэ шүлэгһөө эхи татажа, аяар дүшэн табан жэлэй саадаһаа Цэдэн Галсановай — мүнөө элитэ буряад совет уран зохёолшын — уран бүтээлэйнь зам һунажа ерээ. Тэрэ шүлэгһөө хойшо поэт дүшөөд ном буряад, ород ба бусадшье хэлэн дээрэ хэблүүлээ.

Поэт саг соогоо бэшэжэ, хайа соогоо дабшажа ябаһан, түргэнөөр хүгжэһэн уран зохёолой замтай юм. Гушаад оной эхиндэ эхилэн бэшэгшэдэйнгээ дунда эгээл дүүнь (арбан дүрбэтэйдөө түрүүшынгээ шүлэг, арбан долоотойдоо түрүүшынгээ ном хэблүүлээ) байбашье, айхабтар ульгамаар бэшэһэн байна. Гушаад оной тэн дээрэ элитэ поэдүүдэй зэргэдэ ахижа ороһон юм. Тиимэһээ зохёолойнь нөөсэ зузаан. Ц. Галсанов түрэл поэзиингээ урда табигдаһан байһан асуудалнуудые ойлгожо, үргэн дэлисэтэйгээр, олон шэглэлтэйгээр зохёохы ажалаа ябуулһан поэт.

Гушаад оной үглөөгүүр Ц. Галсановай үеын бүлэг шүлэгшэдэй бэшэжэ эхилжэ байхада, буряад поэзи һэеэл үндыжэ байгаа юм. Поэзи соо эгээл, шангаар сонотожо байгаа жанрнууд гэхэдэ, Совет засаг, Октябриин хубисхал, Ленин багшаяа магтан дууллаһан политическэ-агитационно шүлэгүүд ба хуушанай зэрхэгшэ ангиин үлэгдэлнүүд болохо лама, нюдарганиие хобхо шүүмжэлһэн политическэ сатира байһан байгаа.

Цэдэн Галсанов уран зохёолдоо политическэ, публицистическэ шүлэгүүдэй аялгые үргэлжэлүүлэн татаба. Тэрэнэй хажуугаар гражданска шүлэгүүдые, лирикэ үргэнөөр бэшэжэ оробо.

Нишэтэ Совет оронойнгоо, Буряад нютагайнгаа социализмын замаар хүгжэжэ ябаһанда омогорхон, энэ байгуулгын үедэ урган гаража байһан шэнэ совет хүнүүд, тэрэнэй хамтын ажал, коммунис үзэл, бодол, сэдьхэл, шэнэ совет байдал, ёһо заншал, инаг дуран — эдэ бүгэдэ тэрэнэй гражданска болон лирикын шүлэгүүдэй гол удха болоно.

Цэдэн Галсановай нимэ шүлэгүүдэй манлай болоһон нэгэнниинь хадаа «Алдарта Байгал» (1934) юм.

Эбхэрыш,
эбхэрыш,
Байгалай долгин,
Эрьедэш ябанаб, дуулажа шамдаа.
Буряадай жаргалта байдалдли хүүеэн,
Байгални, тунгалаг уһаншии элбэг.
Эбхэрмэ долгинуудш эрьедээ бүүеэн,
Эдэбхи зоригоо бусалан дэлгэг!

Энэ шүлэг соо шэнэ байдалай долгёон, омогорхолтой солгёоноор дуулан ябаһан хүн ондоогоор хэлэбэл, поэдэй публицистическэ охин лирическэ дуулал хоёр нэгэн хамта ниилэжэ, уран мэргэн дүрэ соо — Байгалай дүрэ соо, тэрэнэй эршэтэ долгиной дүрэ соо багтаа.

Шэнэ байдал, шэнэ хүнэй дүрэ «Буряадай гигант», «Бэлэг», «Полюс манда ээзэлэгдээ», «Табан таанараа магтанаб», «Нимбуу», «Һолонго таталга» гэхэ мэтэ элитэ шүлэгүүд сооһоо уран тодоор бэелүүлэгдэнхэй.

Поэдэй гражданска омогорхол, хараа бодолһоо үндэһэлэн гараһан үшөө нэгэ өөрсэ темэ үргэн бодхооһон байна. Тэрэнь юун бэ гэхэдэ, буряад арадай революционно уг үндэһые поэзи соо һэргээһэн, тэрэ хэрэгтэ шууд хабаадаһан хүнүүдэй дүрэнүүдые, ород, буряад революционернүүдэй хамтын нүхэсэл харуулһан байна. Энэ талаар тэрэнэй бэшэһэн «Революциин солдат», «Павел Балтахинов» гэжэ зохёолнуудыень нэрлэхээр.

Уянгата шүлэгүүдынь үргэн уншагшадта мэдээжэ болонхой. Поэдэй лирикын өөрэ талань инаг дурапай бүлеэхэн амисхаал тушаа гү, али түрэл байгаалиингаа гоё һайхан нютаг, газар магтабашье, публицистическэ охитойгоор үргэн бодолтой холбожо, дэлисэтэйгээр хэлэжэ шададагынь болоно. Иимэ дэлисэтэй мэдэрэл олоной сэдьхэл татажа шадаха байна. (Хоёр аминэй хоорондо һабинажа хэлэгдэхэ бэшэ). Тиимэһээ уянгата шүлэгүүдынь олонхидоо үргэн олоной дунда дуун болоҗо таранхай. Ц. Галсанов буряад поэдүүдэй дууша нэгэнниинь гэжэ суута гаранхай. Тэрэнэй бэшэһэн зуу гаран шүлэгүүдынь хүгжэмдэ тааруулагданхай. Ганса композитор Б. Ямпилов табяад гаран дуу Ц. Галсановай шүлэгтэ тааруулжа бэшээ.

Эгээл нимэ хоёр аргаар буряад поэзидэ поэмэ байгуулха оролдолгын ябажа байхада, Ц. Галсановай «Дүрбэн үдэр гурбан һүни» гэжэ поэмэ хэблэгдэбэ. Энэ зохёолой гарахада, буряад поэзи үндэр нюрууу нюруулһан шэнги болоһон байна. Тиихэдээ социалис реализмын метод хадаа буряад поэзидэ бага шүлэгүүдһээ эхилээд, үргэн поэмын жанр хүрэтэр нэлэнхы һуурияа эзэлһэн юм.

«Дүрбэн үдэр гурбан һүни» гэжэ поэмэ соо хүдөө нютагта колхоз байгуулхын, бэхижүүлхын түлөө болоһон тэмсэл харуулагдана. Урданай баяд, ноёдой хойноһоо дахаһан ангиин дайсадтай шэнэ үеын ажалшад, комсомолшууд, партиин гэшүүд ами бэеэ хайрлангүй эрид тэмсэжэ илаһан байна. Хүдөө нютагта социалис байдалай түлөө оролдогшод Михаил, Мэдэгмаша, Янжима, Даша гэгшэдэй дүрэ поэмэ соо тобойсо зураглагданхай.

Поэмын үшөө нэгэ шэнэ талань юун бэ гэхэдэ, тус зохёолой байгуулга, уран шүлэгөөр хөөрэхэ маягтань ёһотойл реалис поэмын жанрай шэнжэ, хэрэгсэлнүүд хэрэглэгдэһэн байна. Зохёол соохи үйлэ хадаа олон аялга хоолойгоор хөөрэгдэнхэй (түүхэлэн хөөрэһэн, уянгата түүрээлгэ, геройнуудай яриан), мүн баһа һонирхолтой хорон энеэдэтэй, шог зугаатай зүйлнүүд оролсодог.

Поэдэй шүлэгүүдэй номуудай һүүлшынхинүүдэй нэгэнниинь «Далайда нэмэри» гэжэ нэрэтэй.

Түрэл буряад поэзидээ ажал хэхэдээ үргэн ехэ совет поэзиингээ далайда нэмэри оруулха гэһэн үндэр эрилтэ урдаа табижа, мүнөө үедэ хүдэлжэ байна гэжэ тухайлхаар.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ц. Галсанов айхабтар оролдосотойгоор шэнэ шэнэ түхэлэй шүлэгүүдые бэшээд үгөө. Байгал тухай сонедүүдэй баглаа бэшээ. Одоол дүршэл мэргэжэлээ гүйсэһэн поэдүүд энэ формоор шүлэглөөд үзэһэн байдаг. Мүн лэ баһа арадай оньһон үгэ гэхэ гү, али Зуун зүгэй шүлэгшэдэй дүрбэтжэн мүрнүүдтэй философско лирикын түхэлэй «Ябаган жороо мүрнүүд» гэжэ зуун шүлэгүүдые жэрьюулэн гаргаа. Үшөө саашань хэлэхэдэ, үлхөө шүлэгүүдые, цикл шүлэгүүдые заабол бэшэдэг болоод байна. Эдэ бүгэдэ шүлэгэй формонуудые хэрэглэхэдээ, поэт үргэн удха, гүнзэгы бодол багтааха, томо темые али али тээһээнь гүйсэд дэлгэжэ шадаха, үргэн темые үргэжэ дааха үргэн дали бэдэрһэн ябадал болоно.

Ц. Галсанов энэ уужам байгуулгатай шүлэгүүдэй формо олоҗо, ямар томо бодол хэлэхээ һанаа хаб?

Тэрэнэй һүүлэй үеын темэнүүдһээ хоёрыень эндэ дурдая. Поэдэй номууд соогоо ходо ходо анхаралаа табин ябаһан темэнүүдынь болоно ха.

Совет арадуудай таһаршагүй бата нүхэсэл, нягтаралга — мүнөө үедэ бүри айхабтар удха шанартайгаар бадараан байһан энэ бодол поэдэй зүрхэ сэдьхэл ехээр эзэлнэ. «Лимбын жэрьеэн» гэжэ ном соонь «Шуһан түрэл нэгэ бүлэ соо» гэжэ һонирхолтой цикл ороно. Циклэй эхиндэ арбан табан совет республиканудые гарай табан хурган мэтэ нягта нэгэдэлтэй гэжэ хэлэһэн шүлэг, саашань ород, украин, белорусс, Дунда Азиин арадууд. Кавказай хадын арадууд. Балтиин далайн эрьеын арадууд. Молдавиин арадуудта зорюулһан шүлэгүүд һубарина. Түгэсхэлэй шүлэгүүд соо түрэл буряад хэлэн ба арадуудай хани нүхэсэл, хоорондын худа ураг болон оролсолго, түрэ хурим хадаа ерээдүй ехэ коммунис бүлын һуурияа табин, ерээдүй үдэрэйнгөө үүр сайлгажа байһантай адли гэжэ поэт үзэнэ.

Поэдэй һүүлэй үедэ мүн лэ ходо бодолоо табин ябаһан томо темэнь агууехэ Ленинэй дүрэ болоно. Поэт арадай ульгэр, аман үгын аялгаар агуу багша Ленин тухай поэмэ зохёогоо һэн гэжэ мэдэнэбди. Тэрэ гэһэнһээшье хойшо поэт шүлэгэйнгөө номуудые Ленин тухай цикл шүлэгүүдһээ заабол эхилнэ. Уран зохёолшын бодолой гол шэглэл хадаа Ленинэй дүрын, хэрэгэйнь, һургаалайнь арад зоной дунда гүнзэгы нэбтэрэн ороод байһые, мүнөөдэрэй коммунис байгуулгада бодото дээрээ бэелүүлэгдэн байһыень хэлэхэ гэжэ оролдоно. «Эхын зүрхэндэ Ильич» гэжэ шүлэг соогоо Ленинэй дүрые хүгшэн эжынгээ дүмүүхэнээр эльбэжэ, һуулган табиһан тухай, «Тэнгэриһээ бэшэ, газарһаа жаргал намдаа» эрилэн тухай хэлэнэ. «Шуша дээрэхи шэнэһэн гэр» гэжэ шүлэгынь Ленинэй сүлэлгэдэ байхадаа байрлаһан, тэндэһээ революционно уряал табижа байһаниинь хадаа «дурдам Буряад нютагайм түрэл ха юм шуһаараа!» гэжэ батална. Манай орон соохи мүнөө үеын үйлэ хэрэгүүдэй ерээдүй үргэн түсэбүүдэй Ленинэй заабаряар шиидхэгдэжэ байһан тухай поэт «Кремлиин һүни» гэжэ шүлэг соогоо ингэжэ хэлэнэ.

Курантнууд лэ саг тоолоно сэхээр,
Харуулай һэлгээн тобород гээд лэ.
дахин аалин,
Ороной зүрхэн ойро зуура амарба гү
гэхээр.

Мавзолей шэмээгүй,
элидхэл съездэдэ бэлдэнэ
Ленин.

Поэт Ц. Галсанов уран зохёолшо ажалаа Коммунис партиингаа, совет арадайнгаа асари байгуулалтада элсүүлхэ гэһэн үндэр хэмжээнэй зорилгоор ажаллаһаар. «Табин Октябрь найрлапач золтоіб!» гэжэ шүлэг соогоо поэт өөрынгөө уран зохёолшо зам хинан үзэнэ, өөрынгөө зорилго мэдэрнэ, урдынгаа эндүүе гүйсэд ойлгоһоноо дурдана, шэнээр хүдэлхэ тухайгаа мэдүүлнэ. Поэт бэшэнэ:

Унаган жороо һайбарлахаа болижо,
Ульгамаар гүйлгэхэ дурам хүрэбэ.
Хүлөө мүнөө алдахаяа болижо,
Хүлэгэй хурдые үзэхэ саг ерэбэ.
Шохой сооһоо шухаг эрдэни илгадаг
Шудхуурша гээшэнь болохо
һанаатайб.
Хүдэлмэрншэ уладтам хүсэ шудхадаг
Хүн-үбһэ олохо уряалтайб.

Поэзиин Хүн-үбһэн хүнэй сэдьхэлдэ тэжээл үгэдэг хүсэтэ ургамал. Энэ ургамал олохонь хэсүү, гансал мэргэжэл түгэс хүндэ олдодог. Поэт Цэдэн Галсановай энэ хэсүү зорилго өөрынгөө урда табиһаниинь гайхалгүй.

Ц-А. ДУГАР-НИМАЕВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

СЭЭЖЭЭР МЭДЭНЭБДИ

Буряадай элитэ поэт Цэдэн Галсанович Галсанов жара наһанайнгаа ойе угтаба гээшэ. Тэрэнэй уянгата шүлэгүүдые хэдэн үе хүбүүд, басагад сээжэлдэжэ, хэшээлэйнгээ үедэ гү, али уран зохёолой үдэшэнүүд дээрэ ханхинаса уншадаг байха. Үхибүүд эдир сагахаа ябахадаа, Цэдэн Галсановай «Пионер» гэжэ шүлэгыень сээжэлдээд, бүри томо болотороо һанажа, зүрхэндөө хадуун үлөөдэг. Зургаадахи класста һуража байхадаа, «Советскэ наран» гэжэ шүлэг сээжэлдээд, мүнөөшье болотор һанажа ябагшаб. Һурагшад поэдэй шүлэг, дундань дуратай, илангаяа «Дүрбэн үдэр гурбан һүни» гэһэн поэмыень үзэхэдөө, тэрэнэй зохёохы ажалтай, геройнуудтайнь дүтөөр танилсадаг. Эрэлхэг зоригтой, ажалша бэрхэ комсомолшууд Мэдэгмаша, Даша, Миша гурбан һурагшадай зүрхэ сэдьхэл эзэлжэ, тэдэнэй ухаан бодолдо һаруул һайхан эрмэлзэл түрүүлдэг. Һурагшад гансал поэмын удхые ойлгоод, мэдээд, дүүрэшэдэг бэшэ, харин тэрэнэй уянгата аялгануудтай, поэмын хэлэнтэй, уран аргануудтай. гол образуудтайнь танил болоно. Поэмэ соохи комсомолшуудай ульгэртэ һайхан жэшээ дээрэ, тэдэнэй хамтын ажалай түлөө бэеэ хайрлангүй оролдолго дээрэ һургуулимнай үхибүүд хүмүүжэнэ ха юм даа.

Манай һургуулида энэ мэдээжэ творчестводо зорюулжа, уран зохёолой үдэшэ мартын эхеэр үнгэргэгдэхэ юм. Энэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Һургуулимнай класс бүхэн Ц. Г. Галсановай зохёохы ажалда зорюулһан планшет, ханын газетэ, альбом, стенд гэхэ мэтые бэлэдхээ. Тэрээнһээ гадна, «Ц. Галсанов — шүлэгшэн, дуушан, артист» гэһэн стендүүд хэгдээ. Үхибүүднай элитэ поэдэй шүлэгүүдые сээжэлдэнэ, поэдэй творчествоор сочинениинүүдые бэшэнэ.

Ц. Г. Галсановай творчестводо зорюулһан уран зохёолой үдэшэнүүд республикымнай һургуулинуудта болохо ёһотой. Юуб гэхэдэ, буряад литературын хүгжэлтые Цэдэн Галсановай зохёолнуудгүйгөөр ойлгохын аргагүй ха юм.

Ж. БАЛЬЖИРОВА,
Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулиин багша.

ДУРДАЛГА

ДУУНАЙМ ЭХИНДЭ

1933 ОН. Тэрэ үедэ хүдөө нютагуудаар ТОЗ, артель. коммунанууд тогтоогдожо байгаа. Тэрэ үедэ үмсыншье ажалтай зон, ангиинишье дайсад, баяд ноёдуудэйшье үлэгдэлнүүд хүдөөдэш, хотодош ушардаг һэн бэзэ. Манай Улаан-Үдын элһэтэй гудамжануудаар модон тротуарнуудые хэжэ, шэнэ байдалтай болоҗо, түрүүшын заводуудые барижа байһан саг бэлэй.

Би тиихэ үедэ һаяхан тогтоһон радио-дамжуулгын комитедэй хоорто дуулалсадаг һэнби. Тэрэ хоорто Улаан-Үдын искусствын техникумэй хүгжэмэй таһагай һурагшад хабаадалсадаг байһан юм.

Эгээл тэрэ үедэ би Цэдэн Галсановтай ушараа бэлэйб. Нэгэ залуухан хүбүүн Буряадай уран зохёолшодой зохёолнуудые, баһа өөрынгөө зохёоһон бишыханууд шүлэгүүдые радиогоор уншадаг, политическэ дамжуулгада хабаадалсадаг байгаа.

Манай хүгжэмэй багшанар П. М. Берлинский, Н. Н. Тихонов, Н. В. Халбаев, А. Б. Бардамов гэгшэд шэнэ дуунуудые зохёожо, тэдэниень манай хоор дууладаг һэн. Хүдөөдэшье; городтошье арадай дуунай аялгаар олон, шэнэ удхатай дуунууд бии болоошо бэлэй.

Нэгэтэ арадай аялгада Цэдэн «Трактор моринойм аялга» гэһэн шэнэ шүлэг зохёожо, би тэрээнииень рояльтай хамта хоорой дуулахаар найруулаад туршаһан хүм.

Тэрээнииием хоорой хүтэлбэрилэгшэ Александр Бардамов концертмейстер В. С. Соколова хоёр хаража үзөөд, бидэ хоёрые магтаа һэн. Магтуулһандаа Цэдэн бидэ хоёр урмашаад. «Элхи нуур», «Тээлниг соогоо ногоотой» гэхэ мэтэ дуунуудай үгыень шэнэ маягтай болгон найруулаад үзөө бэлэйбди.

Тингэжэ байтараа:

— Байза бидэ хоёр шэнэ дуу зохёогоод туршаяйш,— гэлсээд, 1935 оной март һарада «Жаргал» гэжэ дуугаа хоюулан зохёогоод, ехэ эшэжэ, улайлдажа байгаад, минии багша Николай Никанорович Тихоновтэ харуулхадамнай, тэрэ дууемнай һайшаагаад, заримыень заһаад үгөө һэн. Тэрэ «Жаргал» гэһэн дуугаа би Ирина Корниловатай хамта радиогоор дуулаа һэм. Тэрэнэй удаа «Ворошилов тухай дуун» зохёогдожо, баһа Ирина басагантай дуулаабди. Ирина Иннокентьевна Корнилова һүүлдэнь Цэдэн Галсановай наһанайнь нүхэр болоҗо, Галсанова И. И. гэжэ нэрэ обогтой болоод, һайн һайхан жаргалтай һуужа Цэдэнэйнгээ 60 наһые тэмдэглэлсэжэ байна.

Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ «Буугаа мэргээр шагаая», «Илалтын дуун», «Москвамнай», «Шог дуун», «Эхын үреэл», «Армидаа мордоһон хүбүүмнай», дайнай һүүлээр 1946 ондо «Баян-Гол», 1948 ондо «Үлгын дуун» гэхэ мэтэһээ эхилээд, мүнөө хүрэтэр хамтадаа таби гаран дуу бэшээбди. Тэдээн сооһоо «Жаргал», «Баян-Гол», «Үлгын дуун» гэһэн дуунууд мүнөө арадай гээд ябадаг. Теэд бэшэһэн дуунуудайнгаа арадай болоходо, авторнуудта үнэхөөрөө жаргал ха юм даа. «Жаргал» гэжэ дуун нимэ һэн:

Басагадууд хүбүүдүүд,
шамдаяы,
Барандаа, хүхюутэй
хүдэлэеы
Жаргалайнгаа ехэдэ
наадаеы,
Байдалайнгаа бардамда
энеэлдэеы.
Бригадынгаа амжалта
баталаяы
Барандаа шударгы
хүдэлэеы.
Жаргалайнгаа ехэдэ
зугаалаяы
Байдалайнгаа һайханда
энеэлдэеы.
Басагадууд, хүбүүдүүд
шамдаяы,
Барандаа мүрысэн
хүдэлэеы.
Жаргалайнгаа ехэдэ
наадаяы,
Байдалайнгаа һайханда
энеэлдэеы.

Цэдэн Галсанович Галсановай шүлэгтэ дуу бэшээгүй Буряадай композитор байхагүй. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй шүлэгүүд удхаар һайнууд, хүгжэм бэшэхэдэ бэлэн байдаг. Шүлэгүүдэйнь үгэ бүхэн дуулахада нугалбари һайтай, ойлгосотой дээрэһээ тэрэнэй шүлэгөөр бэшэһэн дуунууд арад зоной дунда тарасатай бшуу. Дуунай үгэнүүдынь ойлгосотой байха ёһотой бшуу. Юундэб гэхэдэ, зохёолшын бэшэһэн шүлэгые дуушад хүгжэмэй аялга дээрэ «уншана» бшуу. Тиимэ дээрэһээ дуунай үгэ бүхэниинь ойлгосотой, сээжэлдэхээр бэлэн байха ёһотой юм гэжэ үшөө дахин дабтаха дуран хүрэнэ.

Цэдэн Галсанович дуунда шүлэг бэшэдэг болоһоор 40 гаран жэл болоо. Дүшэ гаран жэл... Энэмнай дунда наһатай хүнэй наһан лэ!

Ингэжэл минии дуунуудай эхиндэ, минии залууһаа хойшо нүхэсэһэн, хүхюун шогтой, ханхинаса энеэдэг Цэдэн Галсанович Галсановай нэрэ, обогынь минииихитэй зэргэлэн ябаа юм. Тиимэһээ би бэлигтэ нүхэрөө ингэжэ үреэхэмни:

Жаран наһан гээшэмнай
Жаргал гэхэдэ болохо юм.
Хэжэ ябаһан ажалнай
Хүсэ абьяастай байдаг
юм.

Монсон шарахан
толгойнуудтай,
Мойһон харахан
нюдэнүүдтэй,

Амтан маамаа хүхэһэн
Аша гушануудаа
харахадаа,
Дуунуудайнгаа аялгые
Дурдан дуулан һуухалши.

Буряад эрын хүлэгөөр
Байгалай хабсагай
дабаарай!

Бардам омог шүлэгөөрөө,
Байдалаа, жаргалаа
магтаараи!
Үндэр наһа наһалжа,

Удаан жаргалтаи
ябаарай.

Абьяаста мэргэн
шүлэгүүдээрэө
Арад зоноо баясуулаарай.

Ж. БАТУЕВ,
композитор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

Саянhаа Витим хүрэтэр

ПАРТИЗАН П. Я. ШАБЛИН

Улаан-Үдэ хотын хүндэтэ эрхэтэн, хуушанай партизан П. Я. Шаблин үсэгэлдэр 75 наhаяа гүйсэбэ. Тэрэ арбан долоо наhатай ябахадаа партиин Боохоной нюуса эмхидэ хүдэлжэ эхилhэн байгаа. 1919 оной hүүл багаар П. С. Балтахиновай ударидадаг партизануудай отрядтай Боохоной газар дайдые сагаантанhаа сүлөөлэлсөө.

Удаань Балтахиновай отряд Зиминскэ полкотой ниилэжэ, зүүн тээшээ дабшаха замдаа Верхнеудинск, Шэтэ болон бусад олон хото, тосхон, hууринуудые сагаантанhаа сүлөөлэлсөө hэн. Энэ схэ үйлэ хэрэгтэ П. Я. Шаблин өөрынгөө хубита оруулалсажа ябатараа хүндөөр шархатахадаа, отрядhаа үлэхэ баатай болоhон байгаа.

Тэрэ сагhаа хойшо П. Я. Шаблин хүтэлбэрилэгшэ, ударидагшын олон тушаалнуудта хүдэлхэдөө, үнэн сэхэ хэрэгээрээ шалгарhан байна.

Мүнөө энэ нүхэрнай тусхайта пенсидэ гаранхай. Улаан-Үдэ хотодо ажаhууна.

1932 ондо Хяагта хотодохи совет-партийна hургуулиин директорэй орлогшоор, удаань Хяагтын городской Соведэй түрүүлэгшээр, «Баян-Булаг» колхозой түрүүлэгшээр хүдэлhэн байгаа.

1942—1944 онуудта сэрэгэй албанда байhанайнгаа удаа, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр амаралтада гаратараа хүдэлhэн байна.

Р. ТУГУТОВ.

hУРАГШАД АЯНШАЛНА

Уланай дунда hургуулиин коридор соогуур ябахада, урдандаа тус hургуули дүүргэжэ гараhан колхозой түрүүшүүл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаhан багшанарай дүрэ зурагуудай гоё hайханаар шэмэглэгдэжэ, ханануудаар үлгөөтэй байхань харагдана.

hургуулиин хүтэлбэрилэгшэд партийна, профсоюзай болон комсомолой эхин эмхинүүдтэй суг сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Тиимэhээ тус hургуулида дайнай ветерануудтай hонирхолтой уулзалга үнгэргэгдэжэ байдаг. Жэшээнь, дайнай ветеранууд Ж. Э. Доржиев, Б. Г. Сультимов, Б-Н. Б. Цыденов, Л. Г. Гармаев, Н. Д. Раднаев болон бусад hурагшадтай уулзалга үнгэргэхэдөө, өөhэд өөhэдынгөө намтарhаа hонирхолтой, мартагдашагүй юумэнүүдые хөөрэжэ үгэдэг юм.

Мүн hургуулиин хүтэлбэрилэгшэд мүнөө сэрэгэй албанда байhан нютагайнгаа хүбүүдэй амаралтаар ерэхэдэнь, тэдэнэртэй уулзалга үнгэргэжэ байдаг заншалтай. hаяхан эдэнэр амаралтаар ерэhэн Сергей Сангадиев, Баир Шатанов гэгшэдтэй уулзалга үнгэргэжэ, тэдэнэй хэр зэргэ алба хэжэ байhан тухай hонирхоhон байна.

hургуулиин hурагшад амаралтынгаа үедэ холын аяншалга, экскурсяар ябажа ерэдэг. Жэшээнь, тус hургуулиин 9-дэхи классай hурагшад намарай амаралтын үедэ В. И. Ленинэй түрэhэн Ульяновск хото хүрэтэр ошожо ерэhэн байна.

Энэ аяншалга тухайгаа тэдэнэр hургуулинга класс бүхэнэй hурагшадай тусхай уулзалга үнгэргэжэ, хөөрэжэ үгэhэн байна. Мүн «Бидэнэр Ульяновск ошообди» гэhэн темээр үдэшэ үнгэргэгдэhэн, ханын газетэ гаргагдаhан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Ц. Лощинова 9-дэхи классай hурагшадтай Ульяновск хотоhоо асарhан материалнуудаа выставкэдэ бэлдэжэ байна.

Ч. БУДАЕВАЙ фототекст.

Баргажанай аймаг.

КОНКУРС СОНОСХОГДОБО

Байгаалиие хамгаалха Ажалай Улаан Тугай орденто бүлгэмэй Бүхэроссиин түбэй соведэй президиум автономито республикануудай, область, хизаарнуудай газетэнүүд, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедүүдэй дунда 1977 ондо байгаалиие хамгаалха асуудалнуудта зорюулагдаhан тусхай конкурс соносхобо.

Конкурсын гол зорилгонь гэхэдэ, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые олониитын дунда үргэнөөр тайлбарилга ба байгаалиие хамгаалха асуудалда анхаралаа ехээр хандуулга болоно.

Конкурсдо хабаадагшадта барюулагдаха мянган түхэригэй нэгэдэхи гурбан шан тогтоогдобо. Мүн 500-гаад түхэригэй гурбан хоёрдохи, 250 түхэригэй гурбан гурбадахи шан тогтоогдонхой. Мүн конкурсдо илагшадта түбэй соведэй грамота, дурасхаалай медаль барюулагдахаар хараалагдана. Конкурсдо бүхы газетын редакцинууд, телевидени, радио-дамжуулгын комитедүүд хабаадалсаха эрхэтэй. Конкурсын дүн гаргаха тусхай комисси байгуулагдаа.

Байгша оной ноябриин 15 болотор конкурсын материалнууд байгаалиие хамгаалха Буряадай республиканска соведэй бүлгэмдэ абтахаар хараалагдана.

А. ГРИГОРЬЕВ.

ҮБЭЛЭЙ СПАРТАКИАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Орон доторнай СССР-эй арадуудай үбэлэй зургаадахи спартакиада үнгэргэхэ гэhэн тогтоол манай республикын спортсменүүдэй дунда баяр баясхалан асарба. Хэнэйшье мэдэhээр хирэ хирэ болоод үнгэргэгдэжэ байдаг спартакиада спортсменүүдэй дундаhаа шадамар бэрхэшүүлыень тодоруулна ха юм. 1976—1978 онуудта Буряадай АССР-тэ үбэлэй спартакиада үнгэргэхэ гэhэн тогтоол республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Энэ асуудалаар ямар эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэгдэжэ байhан тухай асуудалтайгаар республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеевтэ манай корреспондент хандаба.

— СССР-эй арадуудай, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадай дунда эхилhэн үбэлэй зургаадахи спартакиадын гол зорилгонь хадаа үбэлэй спортые улам хүгжөөхэ, спортсменүүдэй бэлиг шадабариие дээшэлүүлжэ, тэдэнэр сооhоо эрхимүүдынь тодоруулжа, үргэн Буряад ороноо суурхуулмаар хүбүүд, басагадаа шэлэн абаха болонобди. Үбэлэй энэ спартакиадые манай республикада 1976 онhоо эхилээд, 1978 он болотор үнгэргэхөөр хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байнхайбди.

Спортдо олон зониие хабаадуулха спартакиадын мүрысөөнүүд нэн түрүүлэн предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта, hургуулинуудта, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудта, дээдэ болон hуралсалай бусад газарнуудта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Спартакиада хоёр жэлэй турша спортын үбэлэй зүйлнүүдээр гэхэ гү, али сана, конькигаар, хоккей наадалгаар болохо зэргэтэй.

Нютаг нугадаа түрүү hуури эзэлhэн команда, спортсменүүд аймаг соогоо эрхимлэхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ хабаадаха болоно. Эдэ мүрысөөнүүд 1978 оной январь hара хүрэтэр үнгэргэгдэжэ дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Буряадай АССР-эй спартакиадын түгэсхэлэй нааданууд Улаан-Үдэ, Гусиноозерск хотонуудта, Селенгинск, Загарай тосхонуудта 1978 оной январь hарада үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ мүрысөөнүүдэй болохо спортын талмаи, баазануудые үргэдхэхын, трамплинуудые, елүүр болон бусад түхеэрэлгэнүүдые hэльбэн заhаха хүдэлмэри эхилэнхэй. Мүн тиихэдэ спортсменүүдые хэрэгтэй сана, коньки, ботинка болон бусад зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха шухала. Эдеэ хоол бариха газарнууд шэнээр баригдажа захалба. Богонёор хэлэхэдэ, республикын ажалшадай дунда үнгэргэгдэхэ үбэлэй спартакиада хадаа олон спорстменүүдэй, ажалшадай ГТО-гой үбэлэй комплекс саг соонь тушааха хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлхэнь дамжаггүй. Сэхынь хэлэхэдэ, мүнөө үбэлэй зургаадахи спартакиадада бэлэдхэл түлэг дундаа оробо гээшэ.

РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОН

Республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн наадаvай hүүлшын уулзалганууд болобо. Түгэсхэлэй наадаvай урда тээхи арбадахи уулзалгын болоходо шатаршад Агафонов Самарин, Залкинд Кликунов, Столбов Занданов гэгшэд тэнсэhэн, Маншеев Бадмаевые шүүhэн байба. Мүн Митыпов Леонов хоёр нэжээд ноётой болоторoo удаан саг соо тулалдаhанай hүүлээр, баhал тэнсэбэ. Мүрысөөнэй таблицада түрүү hууринуудай нэгые эзэлжэ ябаhан Брылев Базархандаев хоёрой наадан сугларагшадай анхарал татаа. Уулзалгын тэн багта Брылёв болгоомжотойгоор наадабал байдалаа hайжаруулха hэн. Теэд хүлеэгдэhэн энэ ябадал хэнгүй үнгэрхэдөө, нүхэртөө hайсал намнуулха баатай болоо ха юм. Тиин тэрэ гурбан хүбүүгээ алдаhан, добтолходоошье hулахан ябадалнуудые хэhэн байна. Брылёвой энэ уулзалгадаа шүүгдэхэдэнь, Самарин гансаараа түрүүлжэ эхилээ.

hүүлшын наадан. Энэ үдэр шатаршадай дунда ёhотойл шанга тулалдаан болоо. Юуб гэхэдэ, өөр хоорондоо түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн энэ наадаvда түрүүшын найман hуури эзэлhэн шатаршад ерэхэ жэлдэ республикын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэтэй болохо байгаа. Митыпов Кликуновые, Агафонов Леоновые, Маншеев Зандановые, Брылёв Залкиндые шүүhэн, Самарин Столбов, Бадмаев Базархандаев гэгшэд тэнсэhэн байна.

Энээгээр хахад hара шахуу үргэлжэлhэн мүрысөөн дүүрэжэ, мастерта кандидат Самарин республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүргэбэ. Багшанарай институдай студент Игорь Брылев хоёрдохи hуури эзэлбэ. Түрүүшын хоёр hуури эзэлhэн шатаршад абажа боломоор 11-hээ 9 очкотой болоhон байгаа. 7,5 очкотой болоhон Баир Митыпов гурбадахи hуурида гараа.

Нүгөөдэ — хоёрдохи бүлэгтэ наадаhан шатаршад сооhоо Улаан-Үдэ хотын чемпион Напартович 8 очкотойгоор түрүү hуури эзэлhэн байба.

В. МАМИЛОВ.

Телефон телеграф радио ХИЛЫН саанаhаа

НИКОЗИ

ТҮҮХЭТЭ СЪЕЗДЫН БАЯРТА ОЙ

ТАСС

Нэгэ жэлэйнь ойе бидэнэй мүнөө тэмдэглэжэ байhан КПСС-эй XXV съезд болон 60 жэлэйнгээ ойе энэ жэлдэ hайндэрлэхээ байhан Совет гүрэнэй эб найрамдалта ленинскэ политикын үрэ дүнгүүдые саашадань бэхижүүлгын съезд болложо, түүхэдэ оробо гээд Кипрэй Ажалша арадай түрүү үзэлтэй партиин (АКЭЛ) генеральна секретарь Э. Папаноанну мэдүүлбэ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото байдалда бэелүүлгэ, Советскэ Союзай бэелүүлжэ байдаг эб найрамдалта ба социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршолгын политика уласхоорондын байдалда, арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсолгые хүгжөөлгэдэ нүлөөлнэ. Бүхы хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ hайхан, жаргалта ерээдүй байдалай түлөө тэмсэлэй революционно политика хадаа КПСС-эй бодото ажал ябуулга болоно гээд хэлэхэ аргатайбди гэжэ Э. Папаноанну тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

ХЁМОРОО ЗҮРИШЭЛДӨӨНЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ТАСС

Ажалай парти гэдэг зонхилхы партиин съезд Израильда болобо. Тель-Авивhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, съезд дээрэ болоhон шанга тэмсэлэй дүнгүүдээр И. Рабин партиин хүтэлбэрилэгшөөр дахинаа hунгагдаа. Ороной премьер-министр И. Рабин, оборонын министр Ш. Перес гэгшэдэй хоорондо энэ тэмсэл болоhон байна. Энэ жэлэй майн 17-до болохо парламентын hунгадата дээрэ Ажалай парти амжалта туйлаха hэнь, тэрэ Израилиин кабинедые дахинаа толгойлхо юм.

Мүнөөнэй премьер-министр партиин хүтэлбэрилэгшөөр hунгагдахадаа, оройдоол 41 хүнэй дуугаар үлүү ехээр дэмжэгдэhэн байна. Израилиин экономическа, финансын, социальна хүшэр бэрхэшээлтэй асуудалнуудые шиидхэжэ шадаагүй байhан зонхилхы парти дотор ехэ хёмороо зүришэлдөөн [illegible]

ВЕНЭ

Баруунай гүрэнүүд харюу үгөөгүй байhаар

ТАСС

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай ээлжээтэ пленарна заседани эндэ болобо. ФРГ-гэй түлөөлэгшэ баруун оронуудай делегацинуудай үмэнэhөө эндэ үгэ хэлэхэдээ, социалис оронуудтай 1976 оной февралиин 19-дэ оруулhан бүтэмжэтэй hайн дурадхалда мүртэй харюу үгэбэгүй. Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ социалис оронуудай табиhан бүтэмжэтэй hайн хараа түсэбүүдые буруу hүргэхэ гэжэ баруунай гүрэнүүд оролдоно бшуу.

Дурадхалай оруулагдаhанhаа хойшо жэлhээ үлүү сагай үнгэрөөшье hаань, хэзээ, ямар болзорто, ямар хэмжээгээр сэрэгүүдээ хороохоор бэлэн байhан тухайдаа Баруун Европын оронууд, Канада мүнөө болотор юушье хэлээгүй байhаар. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хоорондоо үгэеэ ойлголсоhон тодорхой уялгануудые абаагүй hаа, Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ амжалтын туйлагдахагүй байhаниинь сэрэгэй асуудалнуудые ойлгодоггүйшье хүнүүдтэ эли юм ааб даа. Эдэ хөөрэлдөөнүүд Европо түбиин түб хубидахи сэрэгүүдые үсөөрүүлгэдэ шухала удха шанартай байна.

НАТО-да хабаададаг оронууд хороолгын бүтэхэгүй гуримаа Венэдэ болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ баримталжа үргэлжэлhөөр.

ПЕКИН

«ДҮРБЭНЭЙ БҮЛЭГТЭ» ЭСЭРГҮҮ ХИТАДТАХИ ТЭМСЭЛ

ТАСС

«Дүрбэнэй бүлэгтэ» эсэргүү ябуулга Хитадта улам үргэн дэлисэтэй боложо байна, энээниие 1977 оной гол зорилго гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Хитадай засагай газарhаа тунхаглаhан мэдээнүүдэй ёhоор, гансахан Пекиндэ «дүрбэнэй бүлэгэй» хэрэг зүбшэн хэлсэхын тула hүүлэй hаранuудта 50 мянга гаран митинг ба партийна суглаанууд зарлагдаа. Тэдэл мэдээнүүдэй ёhоор, дурсагдаhан суглаануудта 20 миллион хүн хабаадаhан байна.

Энэ бүхы кампанинь «Мао Цзэ-дунай революционно үзэл бодолнуудта» үнэн байлгын уряа доро үнгэргэгдэнэ. Тиигэхын хажуугаар Совет засагта харша шашалдаанууд хэмhээ хэтэржэ байнхай.

«Дүрбэнэй бүлэгые» шүүмжэлэлгэ «чжэнфэн» гэдэг [illegible] нуудhаа харахада, «чжэнфэнэй» хүдэлөөн бүхы шатын партийна ба гүрэнэй аппарадые дайраад байна.

Нютагуудта сэбэрлэлгэ үнгэргэхын тула провинцинуудаар, автономито районууд, уезднүүд ба городуудаар тусхай «бригаданууд» эмхидхэгдээд, олохон ушарта тэдээндэнь зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд оруулагдаа.

Министрнүүдэй, провинцинууд болон сэрэгэй округуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зэргэ зиндаатай тушаалнуудта шэнэ томилолгонуудай хэгдэhэн тухай hураг зэрэбүүд таранхай. Гэхэ зуура, Бүхэхитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай (ВСНП) саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Яо Лянь-вэй гэгшын мэдүүлhэнэй ёhоор, түбэй албан газарнуудай хэдэ хэдэн [illegible] X съезд дээрэ hунгагдаhан КПК-гэй ЦК-гай Политбюрогой 21 гэшүүн ба дүрбэн кандидадhаа 16-ниинь үлэнхэй. Тэрэл Яо Лянь-вэйн баталан хэлэhэнэй ёhоор, «дүрбэнэй бүлэгые» шүүмжэлэлгын эсэстээ хүргэгдөөгүйдэ КПК-гай съездые гү, али ВСНП-гэй сессиие зарлаха арга боломжонуудай бии болоhон тухай хэлэхын аргагүй».

Пекиндэхи гадаадын корреспондентнүүд найдамаар хитад баримта мэдээнүүдые дурдан мэдээсэхэдээ Цзян Циние шүүмжэлэлтын талаар «hаналаа баридаг гушаалта нюурнуудые буруушааhан дазцыбаонуудай зарим провинцинуудта тараагдаhан тухай дамжуулаа.

Гадаадын мэдээсэлэй агентствэнүүдэй Хитадта тунхаглуулhан материалнууд ба мэдээсэлнүүдhээ харахада [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралиин 27-hоо мартын 6 болот

ВОСКРЕСЕНИ, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — Шэнэ hонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Будильник». 9.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 10.00 — «Маанадтай хэ, бидэн шэнги хэ, бидэнэрhээ hайнаар хэ». ГДР-hээ дамжуулга. 11.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 11.30 — «Хүдөөгэй час». 12.30 — «Этапы большого пути». «Возвращение Максима» — уран hайханай фильм. 14.10 — Гүрэнэй Хойто зүгэй ород арадай хоорой концерт. 14.55 — «Номой таг». 15.40 — «Нахимовецууд» — баримтата фильм. 16.10 — «Пионерия» — киножурнал. 16.20 — «Ород романс». 16.50 — Уласхоорондын hонин. 17.20 — «Манай гэртэ» — хүгжэмтэ дамжуулга. 18.00 — Шэнэ hонин. 18.15 — Мультфильмнүүд: «Чуня», «Вовка в тридевятом царстве». 18.45 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 19.45 — «Два капитана» (2-дохи сери). 21.00 — «Время». 21.30 — П. И. Чайковский. «Табадахи симфони». 22.35 — «Лахтадахи наадануud». Санаар уласхоорондын мүрысөөн. 23.15 — Дамжуулгын программа.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.30 — Дамжуулгын программа. 17.35 — «Талын галнууд» гэhэн тележурнал (буряадаар). 18.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 18.30 — Үхибүүдэй мультфильм. 18.50 — «Мал ажал — габшагай ажал». 19.10 — Түрэлхидтэ зорюулагдаhан телеуниверситет (буряадаар). 19.30 — Телевизор хараагшадай гүйлтаар бэлдэгдэhэн «Түбэдэй ба Монголой искусство» гэжэ киноочерк. 19.40 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.05 — «Ушхайтын хонишон» гэжэ телевизионно очерк. 20.25 — «Нүхэр хүдэлмэришэн» гэhэн циклhээ дамжуулга. 20.55 — «Дом, в котором я живу» — уран hайханай фильм.

ВТОРНИК, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—18.00 — Шэнэ hонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Онтохондо айлшаар». Мультфильм «Царевна лягушка». 9.25 — «Ан амитадай ажамидарал». 10.25 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.20 — Забhарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — «Зажги своё солнце» — телевизионно баримтата фильм. 14.20 — Комсомолой бүхэсоюзна суглаан. 14.35 — Л. Н. Толстой «Война и мир». 15.35 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 16.00 — «Москвагайхид табан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлнэ». 16.30 — Нэгэниинь бултанай түлөө, булта даа нэгэнэй түлөө». 17.35 — Азербайджанай ССР-эй ажалшад мүрысэнэ.

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Социалис мүрысөөн тухай тэмдэглэл».

«Орбита-2». 18.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Хоёр хоёроороо халтиралга. Токиоhоо дамжуулга. 21.00 — «Время». 21.30 — «Радуга» гэжэ Арадай уран бүтээлэй телевизионно программануудай уласхоорондын хоёрдохи фестиваль. Кипр. 22.00 — «Баримтата экран». 23.20 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 18.15 — «Зураг бүридэнь наран».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Факел» — «Бидэнэй шэлэhэн харгынууд». 19.10 — «Обезьяний остров» гэжэ баримтата фильм. 19.50 — Телевизионно hонин. 20.10 — «Весенняя фантазия» фильм-концерт.

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита»-2». 7.55 — «Дамжуулгын программа. 8.00 — 16.45 — 18.00 — Шэнэ hонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — «Манай түүхэ намтар» 1933 он. 11.00 — Забhарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — «Здесь будет Атоммаш» — телевизионно баримтата фильм. 14.20 — «Литературна зохёолнууд экран дээрэ». «Алые паруса» — уран hайханай фильм. 15.45 — «Уран шүлэг». Анна Ахматова. 16.15 — «Булын асуудалаар хөөрэлдөөн.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Дуунтай уулзалга» — гэhэн циклhээ (буряадаар хөөрэлдөөн).

«Орбита-2». 17.30 — «Хүн ба хуули», 18.15 — «Бидэнэр хатарнабди, дуулнабди». 18.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Забhарлалгын үедэ «Спортлотогой» тираж. 21.00 — «Время». 21.30 — «Хүгжэмэй hонин» — тележурнал. 22.35 — «Алтайн заповедник — хабарhаа хабар болотор» — телевизионно баримтата фильм. 23.05 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 16.45 — «Горнистнууд, харюусагты!»

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Святослав Рихтер» — баримтата фильм. 18.30 — «Александр Попов» — уран hайханай фильм. 20.10 — Телевизионно hонин.

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—17.30 — 18.00 — Шэнэ hонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. 10.20 — «Хүн ба хуули». 10.50 — Литвагай ССР-эй «Сутартине» гэжэ Гүрэнэй консерваториин арадай инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 11.20 — Забhарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — К. Паустовский. «Мещерская сторона». 14.30 — Воронежскэ областиин Бобров хотын ДК-гай ород арадай оркестрын инструментнүүдэй концерт. 15.00 — «Совет хуулиин үндэhэ hуури». «Ажалай журам». 15.30 — «Шатарай hургуули». «Эндшпиль». 16.00 — «Москва шадарай нютагууд». 1976 он. Телевизионно баримтата фильм. 17.05 — «Залуушуулай уран бүтээл».

Улаан-Үдэ. 17.40 — Түрэлхидтэ зорюулагдаhан хөөрэлдөөн.

«Орбита-2». 18.10 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Липецкэ обкомой нэгэдэхи секретарь П. П. Павлов дамжуулгада хабаадалсаха. 18.40 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. 21.00 — «Время». 21.30 — Спортын hонин. 23.00 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 17.30 — «Мүнөө сагай эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан «Почитайка» гэжэ клуб. 18.25 — Үхибүүдэй мультфильмнүүдэй программа. 19.05 — «Номой далай соогуур аяншалга» гэhэн циклhээ. 19.30 — «Во имя Родины» — уран hайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — 16.45—18.00 — Шэнэ hонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Эхэнэрнүүд. 10.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 10.30 — «Фанфар — серебряные звуки» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 11.05 — Забhарлалга.

«Орбита-2». 13.45 — Дамжуулгын программа 13.50 — Ороной телевизионно студиин баримтата фильмүүдэй программа. 14.25 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ». 14.40 — К. Жиганов. «Симфония № 2». 15.05 — «Үхибүүдэй фильм». «Тайна острова БЭК-КАП» — уран hайханай фильм (Чехословаки).

Улаан-Үдэ. 16.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 16.55 — «Октябриин hайндэртэ зохёол бүтээлнүүдээ зорюулнабди».

«Орбита-2». 17.25 — «Радуга» гэжэ Арадай уран бүтээлэй телевизионно программануудай уласхоорондын хоёрдохи фестиваль. ГДР. 18.10 — «Необыкновенное лето» — уран hайханай фильм. 19.50 — Санс. «Изаи». Этюд в ф вальса. 20.00 — «Мана хэ намтар» 1934 он. 21.0 «Время». 21.30 — Фи халтиралгаар дэлхэйн пионат. Спортивна 22.30 — Дамжуулгын грамма

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ

«Орбита-2». 16.25 — дэм. Техникэ. Дэбжэ 16.55 — «Объектив».

Улаан-Үдэ. 17.25 — ран» гэhэн телевизионно луулбари, 18.25 — «Ос ная память гэжэ кино 18.45 — Верди. «Трав Буряадай Гүрэнэй Лен орденто оперо ба ба театрай зүжэг. Забhарла үедэ телевизионно h 21.05 — Баримтата мүүдэй программа.

СУББОТО, 5

«Орбита-2». 7.55 — жуулгын программа. 8.0 Шэнэ hонин. 8.10 — Үг нэй гимнастика. 8.30 — гурна халтиралгаар дэл чемпионат 10.30 — С композиторнуудай симф ческа миниатюранууд.

Улаан-Үдэ. 11.00 — бүүдтэ зорюулагдаhан сенняя программа». 11.30 «Огоньки» — уран hайх фильм. 12.50 — «Арадай бүтээл» гэжэ телевиз фестиваль. Түнхэнэй айм

«Орбита-2». 13.55 — жуулгын программа. 14.0 «Үхибүүдэй фильм». равка» — уран hайх фильм. 15.15 — «Соци мүрысөөн тухай тэмдэгл 16.00 — Фигурна халти гаар дэлхэйн чемпионат. шүүл. «Забhарлалгын «Спортлотогой» тираж «шэнэ hонин». 19.30 — Патрик. «Странная ми Сэвидж» — «Моссоведэй рэмжэтэ гүрэнэй академ скэ театрай зүжэг. 21.00 «Время». 21.30 — «Стр миссис Сэвидж», зүжэгэй гэлжэлэл. 22.35 — ГТО Бүхэсоюзна комплекс нэ табан жэлдэ зорюулагд 23.05 — Дамжуулгын пр рамма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ

Улаан-Үдэ. 14.00 — римтата фильмүүдэй грамма. 15.00 — В. Леще дуулаха.

ВОСКРЕСЕНИ, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ

«Орбита-2». 7.55 — Да жуулгын программа. 8.00 Шэнэ hонин. 8.10 — Үгл нэй гимнастика. 8.30 «АБВГДэйка». 9.00 — лөөнэй почто», хүгжэмтэ грамма. 9.30 — «hайн нартай эд бараа элбэг ех гаргаха». 10.00 — «Эл энхэ байлга» — эрдэм дэл рүүлгын программа.

Улаан-Үдэ. 10.30 — нэрнүүдтэ зорюулагда «Сэсэг» гэжэ телевизио журнал. 11.30 — «hайн рөөр, хүндэтэ эхэнэрнү концерт амаршалга.

«Орбита-2». 12.30 — ни барисаан» — телевиз но журнал. 13.00 — Фиг на халтиралгаар дэлх чемпионат. Забhарлал үедэ шэнэ hонин. 16.00 Л. Бетховен. Соната № скрипки и фортепиано. 16. — Эхэнэрнүүдэй уласхоо дын hайндэр — Мартын да зорюулагдаhан ба суглаан ба hайндэрэй церт. ССР Союзай Ехэ теа hаа 1977 оной мартын 5- дамжуулагдаха. 19.15 — «В роне, где-то бог...» телеви онно баримтата фильм. 19. — «Два капитана» Олон ритэй телевизионно hайханай фильм (түрүүш хеэ харуулагдаха. 3-дахи ри). 21.00 — «Время». 21. — «Шире круг» — эстра программа. 23.05 — Да жуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ

«Орбита-2». 10.30 — тохондо айлшаар». «Сне рочка» — уран hайха фильм.

Улаан-Үдэ. 12.30 — вушки всей земли» — ки очерк. 12.50 — «Литера на Буряад орон» — теле зионно журнал. 13. — Пианист Брубер наа ха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Мелиорациин шэглэлтэйгээр» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай үдэр» — суглуулбари. ТАСС-ай hүүлшын hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Эсэгын зүргөөр» — Ю. Коркиной очерк. «Баян ургасын түлөө» — Е. Григорьевой статья. Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедтэ.

Гурбадахи хуудаhанда. Ю. Коркиной очеркын түгэсхэл. Ц. Галсановта зорюулагдаhан Ц. Дугарнимаевай статья. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Н. Ефимовэй фоторепортаж. «Хүтэлбэрилгын hургуули» — Л. Игумновагай статья. Телевидени.

САЯН УЛАРИЛ

Республика дотор бүрхэгшэг байха. Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта, урда Байгал шадар саhан орохо, бусад [illegible] Баруун хойноhоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Ахын, Түнхэнэй, Захааминай, Хяагтын аймагуудта 4—9, хойто аймагуудта 14—19, Баунтын, Хурамхаанай хойто нютагуудта 18—23, Улаан-Үдэдэ 8—10 градус хүйтэн байха.

Февралиин 27—28; республикын ехэнхи нютагуудта саhан орохо, бордоhолхо. Баруун хойноhоо секундын 15—20 метр хүсэтэйгөөр hалхилха, февралиин 28-да [illegible] 18—23, үдэртөө 9—14 градус хүйтэн байха.

Редакторай орлог
П. Н. НИМАЕВ

Манай адрес, телефо

Индекс: 670000, г.
Удэ, ул. Ленина, 35.
фоны: редактора — 2-5
приемная — 2-54-93, зам.
дактора — 2-68-08, зам.
дактора — 2-62-62, отв.
ретаря — 2-50-52, секре
ат — 2-66-76, отделы:
тийной жизни — 2-60-91,
ского хозяйства — 2-6
2-63-86, пропаганды
гации — 2-56-23, промы
вости и строительства
2-61-35, советского
тельства и быта — 2-
культуры и школ — 2-
писем и селькоров — 2-
информации — 2-34-05,
щественная приемная
2-56-62, машинное бюро
2-57-16, корректорская
2-35-95.